Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppelik's Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneberg, în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Bucuresci: Agence Havas, Succursale de Roumanie; în Hamburg: Karolyi & Liebmann.
Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Duminecă 49)

„Gazeta" iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 271.—Anul LX. **Braşov, Sâmbătă 6 (18) Decemvre** **1897.**

Din causa s-tei sĕrbătorĭ diarul nu va apĕré până Lunĭ séra.

Amărăciunea Saşilor.

E sciut, că Saşii au făcut tot numai ce au putut, ba mult mai mult decât s'a putut uni chiar cu interesele lor de desvoltare şi esistenţă naţională, numai ca sĕ se pună mai bine cu stăpânirea şi astfel sĕ fiă mai scutiţĭ de mĕsurile de maghiarisare.

Politica acésta scim, că a dus pe deputaţii saşĭ în tabera lui Banffy. Aicĭ însĕ li-s'a acrit viéţa în tot chipul, căcĭ, cum recunosc acuma foile săsescĭ, ei au fost acolo numai mărturiă la un şir de loviturĭ din cele mai aspre, date naţiunei lor de către maghiarisatorĭ. Ba mai mult, prin aceea, că deputaţii saşĭ făceau parte din partida guvernului, dedeau numai prilegiu maghiarisatorilor sĕ dică, că acésta este o dovadă, că Saşii sunt mulţămiţĭ cu starea lucrurilor şi că numai câţiva sunt cei ce strigă şi agită.

Când s'a adus înainte noul proiect de maghiarisare a numelor tuturor comunelor, văilor, munţilor, cerêndu-se ca şi în cărţile de scólă săsescĭ, românescĭ etc. acestea sĕ fiă numai unguresce scrise, li-s'a făcut gróză Saşilor, şi aşa a urmat mişcarea şi protestarea lor prin adunărĭ de alegĕtorĭ în contra nouei încercărĭ de maghiarisare cu forţa.

De-odată cu acéstă protestare s'a făcut şi o mişcare însemnată în sînul Saşilor cu lozinca, că décă se va primi noua lege de maghiarisare, deputaţii saşĭ sĕ iase din partida lui Banffy. La Braşov au cerut alegĕtorii saşĭ pe faţă, ca deputaţii lor din ţéra Bârsei sĕ iase, şi doi dintre ei, Dr. Carl Schmidt şi Hintz, au şi urmat dorinţei alegĕtorilor.

Acum se îndréptă şi faţă cu ceilalţĭ deputaţĭ rĕmaşĭ încă în partida guvernului cererea tot mai generală, sĕ facă şi ei ca colegii lor braşovenĭ. Până şi diarul de căpeteniă al Saşilor, care mai mult a sprijinit în anii din urmă politica de-a se da după pĕr, stărue acum, în numĕrul sĕu de Joi, ca comitetele săsescĭ sĕ provóce pe deputaţii saşĭ de-a eşi *cu toţii* din partida lui Banffy.

Acésta a fost întru cât-va surprindĕtor. „E posibil", — dice „Siebenbürgisch D. Tageblat" — „că de vom lucra astfel (părăsind adecă partida guvernului) vor veni vremurĭ grele peste noi, că mai ales administraţia, cu tot aparatul ei de putere, va căuta sĕ ne înfrice şi sĕ ne slăbéscă. Vom suporta-o însĕ şi ne vom apĕra, şi nu ne vom descuraja... Sórele în apunere, sub al căruia semn stăm adĭ, trebue sĕ se ridice érăşĭ şi sĕ vină odată un timp, când din nou va rĕsuna aicĭ glasul dreptăţii. Voim sĕ luptăm pentru ea. Spiritul părinţilor noştri sĕ ne conducă".

Aşa a vorbit fóia numită şi toţĭ credeau, că ceea ce scrie este scris în înţelegere strînsă cu însu-şĭ conducĕtorul Saşilor, Dr. Carl Wolff. Acum însĕ, în numĕrul de astădĭ, „Sieb. D. Tageblatt" publică o declarare a acestuia, din care se vede, că articulul din cestiune nu s'a publicat cu învoirea lui. El dice în declararea sa, că nu stă aşa aprópe de fóia sibiiană, cum se crede; dice, că el pune cel mai mare preţ pe unanimitatea, cu care s'a făcut protestarea din partea Saşilor în contra maghiarisărei numelor localităţilor, că Saşii trebue sĕ ţină mĕsură şi sĕ se multămĕscă de-ocamdată cu atât. „Sĕ nu mergem mai departe, decât ajunge puterea şi unitatea nóstră". Cererea, ca deputaţii saşĭ sĕ iase din partida guvernului, ar produce, dice, cea mai mare neînţelegere între Saşĭ. Unele cercurĭ nu ar cere eşirea lor şi unii deputaţĭ saşĭ póte nu ar eşi din partidă, alţii ar eşi mai cu voiă, mai făr' de voiă, şi de aci s'ar nasce o mare încurcătură. De aceea este de părere, ca Saşii sĕ stea pe loc.

Ne îndoim, că de astă-dată va mai fi ascultat glasul lui Dr. Wolff. Mişcarea odată pornită, e greu de-a o mai opri, mai ales atuncĭ, când cea mai mare amărîciune a cuprins tóte păturile poporului săsesc, atât de pacînic şi blăjin, în urma nouelor loviturĭ ale trufaşilor şi nesocotiţilor maghiarisatorĭ.

De aicĭ putem sĕ învĕţăm şi noi două lucrurĭ: întâiŭ, că a trecut vremea, când mai prindeau încă promisiunile góle şi comediile de înfrăţire, cu carĭ nicĭ până în diua de astădĭ n'au încetat de-a umbla contrarii noştri; al doilea, că numai luptând cu toţii umĕr la umĕr pentru dreptul nostru şi apĕrarea limbei şi a neamului nostru, putem sĕ mai sperăm, că érăşĭ se va ridica şi pentru naţiunile nemaghiare sórele dreptăţii, ce este adĭ în apunere.

Declaraţia fundatorilor „Dreptăţii".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Este totdéuna dureros de a pierde un soţ de luptă. Cu atât mai mult trebue sĕ resimţim pierderea lui în momentele grele de faţă, când năvala, ce o dau asupră-ne adversarii limbei şi ai naţionalităţii nóstre este atât de turbată.

O astfel de pierdere ni-se anunţă adĭ din Timişóra prin declaraţia, ce o vedem publicată în fruntea numĕrului de Joi al diarului *„Dreptatea"*, din partea fundatorilor ei.

Aceştia anunţă, că au decis a sista cu finea anului curent fóia *„Dreptatea"* şi *„Fóia de Duminecă"*.

Motivele, ce i-au condus în acéstă hotărîre neaşteptată, sunt desfăşurate pe larg în declararea, pe care o publicăm mai jos în întregul ei.

Găsim întrênsa aceleaşĭ vederĭ înalte politice şi acelaş spirit de conciliaţiune, ce l'am aflat de repeţiţe orĭ în enunciaţiunile eşite din péna d-lui *Alexandru Mocsonyi*, ér mai în urmă, înainte cu câţĭ-va anĭ, în articulul sĕu, pe atuncĭ mult remarcat, despre „Solidaritate".

De astă-dată enunciaţiunea din cestiune constată tocmai imposibilitatea de-a se mai susţiné în momentele de faţă firul conciliării diferinţelor naţionale dintre Românĭ şi Ungurĭ. Şi tocmai de aceea constatările, ce le fac fundatorii diarului „Dreptatea" din Timişóra, au o deosebită importanţă. Ele sunt chiar nimicitóre pentru politica stăpânitorilor de adĭ, care se distinge prin făţişa desconsiderare şi violenta vătĕtĕmare a drepturilor poporului român.

Étă declaraţia fraţilor noştri bănăţenĭ:

Cătră cetitorĭ!

Pe basa conclusului luat astădĭ de fundatorii fóiei „Dreptatea", noi, membrii comitetului de supraveghiere ai acestei foi, ne luăm voiă a Vĕ aduce următórele la cunoscinţă:

„Nu desbinarea completă şi neîmpĕcaveră ci bunăînţelegerea basată pe dreptatea şi încrederea reciprocă a popórelor de sub Coróna St. Ştefan formézá steaua conducĕtóre, „sub al cărei semn, fundatorii dela „Dreptatea" au înfiinţat aicĭ în Timişóra, înainte cu patru anĭ, acest organ naţional, a cărui misiune, în vederea acestui scop sublim, a fost: a representa pe basa programului dela 1881 şi sub devisa solidarităţii naţionale, legitimele aspiraţiunĭ naţionale cu mijlóce strict legale, în spirit adevĕrat constituţional şi cu seriositatea impusă de demnitatea causei".

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Din „Morala Practică"

cu precepte şi esemple culese din literaturile feluritelor popóre vechĭ şi moderne,
de ***Ioan Popea.***

Nu este privelişte mai frumósă şi mai înălţătóre de suflet, decât când vedem pe un venerabil bĕtrân plecându-şi capul sĕu cărunt şi sărutând cu sfântă evlaviă mâna scumpilor sĕi părinţi.

Toma More.

Unul dintre bărbaţii cei mai vrednicĭ ai Engliterei a fost de sigur cancelarul Toma More séu Morus a doua persónă după regele, un bărbat iubit şi preţuit de poporul Engliterei pentru strălucitele lui talente şi mai ales pentru virtuţile cu carĭ era impodobit nobilul sĕu caracter.

Dér dintre tóte virtuţile lui, cea mai frumósă era iubirea înfocată şi veneraţiunea nemărginită ce o arăta el la tot prilegiul cătră părinţii sĕi. Mama 'ĭ murise de timpuriu; mai era în viéţă numai tatăl sĕu, un bĕtrân de 80 de anĭ. Pentru el trăia acum More. Nedeslipit era el de dênsul, orĭ când afacerile oficióse ale statului 'i permiteau puţin timp de rĕpaos. *Nicĭ odată nu se ducea la cancelaria sa fără a săruta mai întâiu mâna tatălui sĕu şi a-ĭ cere binecuvêntarea sa. Éră când se afla la o adunare, séu la o petrecere cu dênsul, îi da totdéuna lui locul de frunte.*

Iubirea rĕsplătită cu iubire.

Ferdinand II, care pe la mijlocul secolului al XII stăpânea regatul Leon, acum o provinciă în Spania, iubia pe fiul sĕu aşa de tare, că sĕ da jos de pe tron şi fără voia fiului sĕu, îl punea pe el în locul sĕu. Alfonso merita acésta iubire: căcĭ el trăia aşa dicênd, numai pentru tatăl sĕu. Când se vedea silit sĕ plece în contra inimicilor sĕi, nu sĕ depărta nicĭ-odată din palatul sĕu, fără a sĕ duce la tatăl sĕu şi a-i cere binecuvêntarea; şi când se întorcea, lucrul cel dintâiu era, sĕ mérgă la iubitul sĕu tată. Viaţa sa era jertfită o parte pentru ţéră, éră cea-leltă parte pentru tatăl sĕu. Când nu era lângă dênsul, era tot déuna cu prevedere şi lăsa pe lângă el ómenĭ cu zel şi credinţă, pe carĭ 'ĭ cunoscea de aprópe. Adeseorĭ sĕ scula nóptea, sĕ vadă de dórme tatăl sĕu, séu că e neliniscit în somnul sĕu prin o împrejurare óre care. In presenţa tatălui sĕu nu şedea nicĭ odată decât numai fiind provocat de dênsul.

Când Alfonso câştigà o victoriă strălucită asupra Maurilor, Ferdinand ardea de dorinţă, a-i împărtăşi urările sale şi, deşi era fórte slăbit, voia sĕ-l întêmpine în drumul sĕu. Deşi servitorii sĕi, voind sĕ asculte de ordinul regelui, îl feriau de tot ce i ar fi putut vătĕma sănĕtatea, Ferdinand totuşĭ îşĭ executà propunerea sa. Când îl zărì Alfonso, sărì de pe cal şi alergà în braţele tatălui sĕu. Apoi regele urma pe jos după lectica*) lui Ferdinand Zadarnică fù tótă opintirea tatălui a-l îndupleca sĕ mérgă călare, dicênd că nu se cuvine ca regele singur sĕ mérgă pe jos, şi tótă suita sa călare. „Aceştia nu sunt fiiì tĕi", rĕspunse Alfonso şi merse mai departe pe jos. După ce ajunseră la palat, luà el însuşĭ pe tatăl sĕu în braţe şi-l duse în odaea lui.

Cum rĕsplătesce adese-orĭ dumnedeirea iubirea şi devotamentul unui adevĕrat fiu!

William Brown.

Un Engles, autorul unui voiagiŭ în Scoţia, istorisesce următórea întêmplare:

Diua următóre după plecarea

---

*) Un fel de pat, în care în timpurile vechĭ erau purtate persónele de dinstincţiune.

Subscrişii credem, că fóia nóstră a corăspuns după puterile sale acestui spirit şi acestei direcţiunĭ.

Nicĭ-odată însă în tot restimpul dela restabilirea constituţionalismului, acest sublim scop de bunăînţelegere pacinică a popórelor Ungariei, n'a fost atât de departe de realisarea lui, ca astădĭ. Nicĭ-odată, în tot periodul acesta, drepturile şi libertăţile constituţionale ale cetăţenilor peste tot, ér ale Românilor îndeosebĭ, n'au fost atât de făţiş desconsiderate, atât de violent vătămate, ba chiar şi drepturĭ fundamentale constituţionale, ca dreptul de reuniune şi întrunire, n'au fost cu atâta necruţare confiscate — dér nicĭ amărăciunea poporului român asupra acestei încătuşărĭ politice, n'a fost aşa de adâncă şi generală, ca astădĭ.

Este decĭ de mirat, décă vocea de împăciuire se perde ca în pustie?! décă organul cu ţinta de a complana diferinţele naţionale, n'a putut afla la poporul român nicĭ resunetul dorit, nicĭ sprijinul recerut?!

Şi orĭ-cât de greu are se ne cadă o astfel de mărturisire, fundatorii fóiei „Dreptatea" au considerat de postulat al corectităţii politice, a constata pe faţă acest fapt, şi a trage din el consecinţele practice.

Adunarea fundatorilor, condusă de acéstă consideraţiune politică, a decis pentru acuma: sistarea fóiei „Dreptatea" şi a „Fóiei de Duminecă" cu finea acestui an. Noi, cei-ce ne-am grupat în jurul fóiei „Dreptatea", ne numărăm şi de aci încolo între cei mai pronunţaţĭ şi decişĭ aderenţĭ ai ideii unei complanărĭ pacinice a diferinţelor naţionale; dér tocmai, ca atarĭ, avem sentimentul, că am păcătui în contra seriosităţii şi sfinţeniei causei, décă chiar şi în faţa presentei situaţiunĭ lipsite de orĭ-ce prospect de succes pentru acéstă ideiă, am persista în pornirea de a face şi mai departe propagandă publicistică pentru ea.

Când vedem cum dela locurile competente se solicitéză tot mai mult înăsprirea intransigenţei inţepenite, — décă avem înaintea ochilor, că o complanare pacinică a contrastelor naţionale nu se póte închipui decât pe teren constituţional şi în forme constituţionale, — şi când apoi vedem, cum aceiaşĭ factorĭ, precum la fiăcare ocasiune cu mare emfasă accentuéză acésta singur adevărată şi necontestabilă tesă fundamentală a unei sănătóse politice naţionale, tot atuncĭ însă, în flagrantă contradicere cu acest principiu, despóie de esenţa lor de-arêndul tóte instituţiunile constituţionale ale ţării, confiscă în mod sistematic tóte drepturile şi libertăţile constituţionale ale cetăţenilor, de a subtrage măst-mod complanării pacinice deja din capul locului tot terenul de sub picióre, — când, în fine, vedem, cum, ca consecinţă a acestora, credinţa şi speranţa pentru o complanare pacinică şi echitabilă a neînţelegerilor naţionale dispar din ḑi în ḑi tot mai mult, ér sentimentul de desperare în aceeaşĭ măsură cuprinde spiritele prin straturĭ tot mai largĭ ale poporului: atuncĭ, stimaţĭ cetitorĭ, aşa credem, — veţĭ fi şi D-Vóstră cu noi de acord, că continuarea unui organ cu steaua conducătóre a concordiei între popóre, apare, — cel puţin — nepotrivită timpului.

Ba încă, — a voi să propagăm ideia concordiei între popóre atuncĭ, când factori deciḑătorĭ ai statului, cu séu fără voiă lucră din răsputerĭ la discordia artificială a popórelor, — ar fi o profanare a acelei idei sublime.

Regretăm fórte sistarea fóiei „Dreptatea", deplângem însă şi mai mult starea lucrurilor, care ne-a adus la acésta. Şi deplângem situaţiunea acésta nu numai din punct de vedere particular românesc, de altmintrelea destul cunoscut, ci şi din punct de vedere al patriei nóstre. Noi suntem pătrunşĭ până în adâncul sufletului nostru de convingerea, că pentru Ungaria nu esistă o cestiune mai importantă, decât cestiunea naţionalităţilor. Tot asemenea ţinem, că cestiunea acésta nu este causa a unui séu a altui popor, ci este causa comună a tuturor popórelor, causa patriei comune.

Sunt profunde contrastele de principii şi interese, ce le cuprinde în sine acéstă cestiune, căcĭ contrastele principiale nu ating nimic mai puţin, decât însa-şĭ ideia de stat a Ungariei, ér contrastele de interese nimic mai puţin, decât însa-şĭ esistenţa naţională a popórelor Ungariei.

Óre se póte şi óre trebue, ca Ungaria poliglotă prin contopirea artificială a rasselor să fiă transformată într'un stat curat naţional, şi astfel esistinţa naţională a celorlalte popóre sacrificată acestei idei de stat? Séu:

Óre se póte şi óre trebue, ca unitatea de stat a Ungariei să fiă sacrificată ideii de stat a federalismului naţional? Séu, în fine:

Óre să póte şi óre trebue, ca acea ideiă de stat să fiă dusă la învingere, care, mijlocind între aceste două estreme, unesce intim şi armonic postulatele unităţei de stat ale Ungariei cu condiţiunile de esistinţă naţională ale popórelor sale? — acestea sunt acele marĭ şi afund tăietóre controverse, carĭ constituesc simburele acestei cestiunĭ.

Primésică-se acuma orĭ-care din atinsele idei de stat, între politicĭi serioşĭ despre aceea nu póte încape diferinţă de părerĭ, că o cestiune, care cuprinde în sine astfel de controverse, constitue pentru Ungaria, în sensul cel mai strict al cuvêntului, o cestiune de viéţă, decrece de la direcţiunea adevărată séu greşită, ce se ia în cestiune, depinde nu numai desvoltarea pacinică şi sănătósă, ci eventual şi esistinţa Ungariei.

Nu e de mirat decĭ, décă contraste atât de marĭ şi necomplanate apasă cu greutate astmatică asupra întregei nóstre vieţĭ publice. In adevăr, în întréga nóstră viéţă politică şi socială nu esistă parte, care să nu fiă atinsă de aceste contraste, nu teren, unde reacţiunile daunóse ale acestora să nu fiă simţite. Aceste contraste sunt acelea, carĭ subminéză în ţéră sentimentul de respect către legĭ, corump spiritul constituţionalismului genuin şi împing viéţa constituţională a Ungariei din ce în ce tot mai mult pe căile unui formalism lipsit de fond. Căcĭ cine ar puté să mai nege astădĭ, că spiritul public în Ungaria nicĭ-când n'ar fi decădut la acest grad, décă contrastele naţionale n'ar esista?! Şi cine ar puté să nege acésta decădenţă, asupra căreia astădĭ deja în ţéra întrégă răsună plângerĭ atât de puternice?!

Aceste profunde şi necomplanate contraste sunt, carĭ în mod artificial ţin astădĭ desbinate popórele Ungariei, carĭ în timp de pace împedecă la tot pasul consolidarea internă şi desvoltarea sănătósă a statului, ér în timpurĭ critice, grele, pot să devină fatale chiar pentru esistinţa Ungariei.

Stând astfel lucrurile, — şi nu credem, că cele ḑise s'ar puté serios contesta — întrebăm: esistă óre pentru Ungaria o problemă mai importantă şi mai urgentă, de cât aceea: a pune la cale o complanare pacinică a acestor contraste fatale?!

Intrebăm: n'avem óre să deplângem, că bărbaţii de stat conducătorĭ ai Ungariei, punându-se într'un contrast bizar cu însemnătatea şi importanţa cestiunei, încă şi astădĭ proclamă teoria, că acésta cestiune de viéţă a Ungariei „nu este de cât numai opera unor agitatorĭ de profesiune"?!

S'ar puté óre închipui o greşélă mai fatală în politica de stat a Ungariei, decât aceea, de care s'ar face culpabilĭ aceştĭ bărbaţĭ de stat, décă teoria ce o proclamă, ei înşişĭ ar şi crede-o serios?!

Şi, óre s'ar puté închipui un joc mai frivol cu cele mai înalte interese ale statului, decât în casul, când aceştĭ bărbaţĭ n'ar crede nicĭ ei înşişĭ, ceea ce proclamă?!

Orĭ-cum să fiă însă, noi privim, la tot casul, acéstă intransigenţă împetrită de o nefericire şi de un pericol pentru patria nóstră.

O cestiune, care cuprinde în sine contraste atât de profunde, atinge interese atât de înalte, — o astfel de cestiune împinge cu putere iresistibilă spre o complanare naturală a contrastelor sale; a închide în mod măestrit calea acestei desvoltărĭ naturale, însămnă a o împinge pe cărările şanselor neprecalculabile: o politică de stat însă, care începe a lua alurele unui joc de hasard, o putem numi cu drept cuvênt o nefericire şi un pericol pentru ţéră.

Dér orĭ-cum se vor desvolta lucrurile, puteţĭ fi convinşĭ, st. cetitorĭ, că noi în tóte împrejurările vom ţiné nealterat la principiile credeului nostru politic şi că, precum în trecut, aşa şi în viitor vom pune modestele nóstre puterĭ în serviciul acele cause, căreia, precum de altmintrelea sciţĭ, ne-am dedicat viéţa.

Timişóra, 12 Decemvre n. 1897.

Ales. Mocsonyi, Eugeniu Mocsonyi, Zeno Mocsonyi, Vinc. Babeş, Titu Hatieg, Vincenţiu Pap, Emanuil Ungurian, Ioan Lengeru, Dr. G. Vuia, Coriolan Bredicean, Ioa Budinţian, Valeriu Pop, Dr. Aureliu Oprea, Dr. Aurel Cosma, Dr. St. Petrovicĭ, Dr. Tr. Puticĭ. Alesandru Creciunescu, Ţegle, Vasiliu Vaianţiu, Dr. Dobrin, P. Rotar, Dr. Isidor Pop, Dr. Ion Nedelcu.

Revistă politică.

Actele de volnicie şi prigonire săvârşite de stăpânirea ungurésca împotriva nóstră a Românilor, se ţin lanţ. **Adunarea din Sibiiu a fost oprită.** Scim, că adunarea acésta a fost convocată pe Marţĭ 14 Dec. n. Erau chiămaţĭ toţĭ *alegătorii românĭ* din cercurile electorale ale comitatului Sibiiu, ca să protesteze în potriva celui mai nou atentat de maghiarisare, care tinde a-ne răpi, prin lege, numele vechĭ ale comunelor şi localităţilor nóstre. Poporul şi cărturarii adunaţĭ au protestat contra acestei opririĭ volnice printr'o declaraţiune-protest iscălită de vre-o 120 alegătorĭ românĭ, care s'a publicat în foile nóstre.

*

Nu numai poporul, ci şi căpeteniile nóstre bisericescĭ, **Consistoriile şi archiereii** încă vor protesta **contra nouelor încercărĭ de maghiarisare**. Consistoriul din Sibiiu a hotărît în şedinţa sa plenară de Lunĭ, să adreseze o representaţiune contra noului proiect de lege prin care să vatămă adânc drepturile autonomiei bisericescĭ-scolastice. Se speréză şi aştéptă, ca tóte Consistoriile nóstre să facă asemenea, ér archiereii celor două bisericĭ românescĭ să-şĭ ridice glasul în camera magnaţilor în potriva acestei legĭ.

*

In potriva acestui neruşinat atentat **Românii din comitatul Hunedórei** au purtat o luptă bravă şi resolută în congregaţia comitatensă ţinută în Deva la 13 Decemvre. Membrii românĭ de faţă, în număr de 27, au făcut prin rostul d-lui *Francisc Hossu-Longin*, propunerea, ca congregaţia comitatului să aştérnă la ministrul de interne o representaţiune prin care să céră revocarea proiectului de maghiarisare a numelor de comune şi localităţĭ D-l *Fr. H. Longin* şi-a motivat propunerea prin arugumente fórte temeinice şi de înalte senti-

---

nóstră din Glascow, fiind obligaţĭ a ne opri într'un orăşel, observam din feréstra hotelului pe ómenii, carĭ treceau. Eram în faţă cu închisórea. — Văḑurăm un om călare îmbrăcat simplu, dér elegant; el descălecă în hotelul nostru, şi predând calul său birtaşului, să duse spre un bătrân, care era ocupat cu pavatul stradei. După ce-l salută, luă ciocanul şi bătu de câte-va orĭ cu el pe pavagiŭ, ḑicând bătrânului, care era uimit de cele ce vedeau ochii săi: „Munca acésta mi-să pare tare grea pentru bătrâneţele d-tale; n'ai nicĭ un copil, care te-ar puté scuti de un lucru atât de greu?" — „Ertă-mă, domnule, răspunse bătrânul, am doi feciorĭ, carĭ 'mĭ dederă cele mai marĭ speranţe; dér sărmanii mei copii nu mai sunt acum aicĭ, ca să pótă da ajutor tatălui lor..." — Şi unde sunt ei?" — „Cel mare a avansat la gradul de căpitan în India orientală". — „Şi al 2-lea?", întrebă pripit străinul. La întrebarea acésta bunul bătrân nu 'şĭ putu reţiné lacrimele... „El a răspuns pentru mine, ḑise el, nenorocitul copil s'a însărcinat să'mĭ plătéscă datoriile, dér nu le-a putut achita, şi este în închisóre"... La istorisirea acésta voiagiorul să 'ntórse câţĭ-va paşĭ, şi rămase cât-va timp cu mânile pe faţă, pe urmă, venind ér lângă bătrânul, ḑise: „Şi acel mare, acel fiu stricat, acel căpitan, nu ţĭ-a trimis aşa dér nimic pentru a te scóte din miseriă?" — „Ah, nu 'l numi stricat, strigă bătrânul, fiul meu e unul dintre cei mai bunĭ ómenĭ; el mĭ-a trimis destui banĭ, mult mai mulţĭ chiar decât ar fi trebuit, dér am avut nenorocirea de a perde toţĭ banii, garantând pentru un om de onóre, care căḑând în nenorocire, nu mai era în stare să plătéscă; mĭ au luat tot, nu mĭ-a rămas nimic, şi mĭ-am reluat meseria cea vechiă de paver..." Vorbind el aşa, un om tinăr scoţând capul printre zăbrelele închisórei vecine, unde era încuiat, începù sé strige: „Tată, tată, décă fratele meu William mai trăesce, atuncĭ el e voiagerul acesta, care 'ţĭ vorbesce..." — „Da, eu sunt, strigă voiagerul, aruncându-se în braţele bătrânului, care iritat de tot, voind să vorbéscă şi în plâns încurcându-se, nu'şĭ putea relua simţirile, când o femeiă bătrână, îmbrăcată fórte cum se cade, eşi dintr'o casă ruinată, strigând: „Unde e dér unde eştĭ tu, scumpul meu William? Vino şi îmbrăţişéză pe mamă-ta!" Căpitanul n'o văḑuse întâiŭ şi lăsând pe tatăl său, să duse a se arunca la gâtul scumpei sale mame.

— Pe urmă ne scoborîrăm. Unul din noi, răsbătând mulţimea ce se adunase împrejurul familiei fericite, ḑise: „Căpitane, vă cerem favorul de a ne asocia cu D-vóstră. Am fi făcut cu plăcere 100 de poşte, pentru a puté fi martorĭ la o scenă atât de mişcătóre. Veniţĭ, voi şi ai voştri, vă rugăm să prânḑiţĭ cu noi în hotelul acesta". Căpitanul primì invitarea, dér ne spuse, că n'ar puté mânca şi nicĭ bé, până ce fratele său nu va fi liberat. Să duse şi depuse suma, pentru care fusese închis: în momentul acela chiar, tinărul fù liberat. Pe urmă tótă acéstă familiă se duse la hotelul, unde d'abia putură întra din causa publicului infinit, care să adunase şi-l striveau, aşa ḑicând, pe bietul William, din iubirea cea mare, ce o aveau către dânsul, şi care el o răspundea tuturor cu cordialitate.

Indată ce începurăm conversarea ne ḑise căpitanul: „Astădĭ simţ în tótă întinderea lor favorurile providenţei, căreia îi datorez tot. Eşind din copilăriă, mă 'nrolai la trupele destinate a servi în India.

N'am fost înşelat în speranţele mele; avui norocul de a fi remarcat din partea guvernorului posesiunilor englese din India. Zelul meu pentru serviciŭ îi inspirà bunătate de inimă pentru mine; graţiă protecţiunei lui, mă urcai din grad în grad devenii căpitan, şi obţinui în acelaşĭ timp, ca şi alţĭ câţĭ-va camaradĭ ai mei, permisiunea de a lua parte la câte va afacerĭ de comerţ. Tot mĭ-a

BCU Cluj / Central University Library Cluj

mente românescĭ naţionale. *Numai morţĭ ne vom da!* dise vorbitorul în aplausele Românilor. Pentru propunere au votat *toţĭ Românii.* Majoritatea însĕ fiind contra propunerei, acésta a căḑut, însĕ pe cum constată corespondentul nostru, a fost numai o cădere la cifră, dér o hotărîtă învingere morală a Românilor.

*

Proiectul acesta de lege a trecut deja prin **camera deputaţilor** din Peşta şi la desbaterea specială (pe paragrafĭ) singur numai deputaţii saşĭ au fost contra lui. O modificare s'a făcut la § 5. S'a primit propunerea, ca în cărţile de şcólă sĕ se pună *în parantesă* şi numele vechĭ ale comunelor. Camera însĕ a făcut în acelaşĭ timp o înăsprire în el. Anume: *în actele oficióse bisericescĭ si în mape, sĕ nu se folosésca decât nume maghiare.* — Proiectul vine acum în desbaterea camerei magnaţilor.

„Germanii şi Maghiarii“. Sub titlul acesta publică *„National Zeitung“* din Berlin un articul, în care face atenţĭ pe Maghiarĭ, *sĕ încunjure tot de ar puté vătĕma simţĕmêntul naţional al Germanilor.* Tocmai acum, când Slavii din Austria s'au ridicat contra Germanilor şi când Slavii din Ungaria încep sĕ se misce, Ungurii trebue sĕ-şĭ gândéscă, că ei au acelaşĭ interes, ca şi Germanii din Austria şi din imperiul german, de-a nu-se supĕra unii pe alţii. Fóia berlineză condamnă politica lui Kossuth, despre care dice, că n'are nicĭ un rost.

Bucatele de post şi bucatele de dulce.

Dela d-l profesor din Bucurescĭ *Dr. Em. Elefterescu* am primit următórea scrisóre:

Prea Venerabile D-le Axentie Severu! Cu o deosebită atenţiune citesc întot-déuna folositórele D-v. articole cu privire la post. Veţĭ sci Iubite Venerabile Domnule, că eu sunt unul din cei mai marĭ inimicĭ ai alimentelor de carne, cu tóte că sunt Doctor în Medicină şi Medicina nóstră asta este fórte greşită în principiul de a îmbuiba pe om cu carne. Alimentul sĕu natural pe care 'i l'a dictat natura nu este carnea, că carnea nu este decât un focar de microbĭ, după teoria microologică, care contribue la distrugerea vieţei omului; de ce astăḑĭ sunt atâtea morburĭ, de se îngrozesce omul numai auḑindu-le? De ce înainte cu 100 de anĭ nu erau atâtea morţĭ repentine şi morburĭ fioróse? din causă, după cum aţĭ ḑis D-v., că ómenii noştri posteau şi mâncau carne numai la câte o ḑi mare.

Eu, décă astăḑĭ pot sĕ muncesc aşa mult, mulţămesc întâiu de tóte sistemului vegetalian, care l'am adoptat şi îl ţin cu mare stricteţă de 3 ani de ḑile, împreună cu un fiu al meu de 5 anĭ.

Eu întot-déuna la orĭ-ce morbos recomand abstinenţă dela carne fórte mult, care este causa tuturor morburilor.

Am avut fericirea a Vĕ cunósce în persónă anul asta cu ocasia Asociaţiunei Transilvane la Mediaş, dér vĕ spun, că am admirat agerimea Dv. la etatea în care Vĕ aflaţĭ, mi-a plăcut fórte mult disertaţia Dv. despre făina de grâu.

In anul 1895 în Noemvre a-ţĭ publicat un articul cu privire la postul Crăciunului, şi la pagina primă din „Gazetă“ în colóna a 3-a faceţĭ menţiune despre opul *„Higiena şi Şcóla“* de Dr. Vasiciu, ce apărea în Gherla; eu am umblat mult după acel op, am scris şi D-lui Maior, dér a fost în zadar, căcĭ nu l'am putut afla. Vĕ rog, prea Venerabile Domnule, ca décă aveţĭ parte din acel op, sĕ binevoiţĭ a mi'l împrumuta pentru cât-va timp, şi în urmă vi'l voiŭ înapoia cu mare mulţămită, cunoscênd, că décă îl cer sĕ-l consult, apoi aceea o fac tot spre binele poporului, căcĭ eu nu voesc a muri, ca sĕ nu descoper cea ce eu sciu.

Vĕ rog, ca décă îl avetĭ, binevoiţĭ a mi-l trimite pe spesele mele la adresa mea, şi îl voiŭ înapoia în starea în care l'am primit cu vii mulţămirĭ.

Asemenea décă aveţĭ din *„Preotul Român“* ce apărea tot în Gherla sub redacţia lui Negruţiu, anii 1880, 1881, 1886 şi 1887, avênd a consulta nisce articulĭ, carĭ asemenea vi-i voiŭ înapoia cu marĭ mulţămirĭ. Asemenea décă aveţĭ *„Sionul Românesc“* de Dr. Silaşi, ce apărea în Viena la 1965.

Mĕ scusaţĭ Iubite şi Venerabile Domnule, de molestarea ce vi-o fac, şi totodată Vĕ rog a primi cele mai respectuóse salutărĭ din partea celui-ce te respectă ca pe părintele sĕu.

Prof. Dr. Elefterescu,
Doctor în Medicină şi Teologie
Strada Fundătura Berzei Nr. 30
în *Bucurescĭ.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Punênd la o parte modestia, am publicat acéstă epistolă fără a cere consensul autorului, care bun şi zelos Român fiind, nu mĕ va condamna. Am publicat'o parte ca sĕ vaḑă lectorii „Gazetei“, că afară de fericitul Dr. Vasiciu mai sunt şi alţĭ medicĭ şi D-nĭ românĭ, cărora ca şi mie póte sĕ le placă carnea, nu o află absolut necesară pentru alimentarea omului, ci o consideră numai ca un surogat al pânei şi legumelor, cum le ḑicem noi Ardelenii în contrast cu zarzavatul Bulgarilor şi bulgăroilor.

Multe sute şi mii de anĭ au trăit ómenii pe pământ fără a mânca carne, şi cărnurile, carĭ le mâncăm noi astăḑĭ, s'au întrodus tocmai aşa de anevoiă în bucătăriile nóstre, cum se întroduce mâncarea carnei de cal, care deşi bună şi mai dulce decât cea de vită, nu află încă primire nicĭ în bucătăriile sĕracilor Românĭ.

Am publicat scrisórea D-nului Elefterescu, şi din motivul, dóră se vor afla la cine-va dintre noi 3 gazete, după a căror cunoscinţă însătéză sufletul cel bun şi cu mare zel românesc al sĕu. Eu am avut *„Higiena şi Şcóla“* de Dr. Vasiciu şi *„Sionul“* de Dr. Silaşi, dér trăind la sat în mijlocul multor sĕracĭ cu duchul şi doritorĭ de-a ceti şi ei câte ceva, le-am dat împrumut ca sĕ nu le vĕd mai mult. Rog dér atât pe amicii şi cunoscuţii, cărora le-am dat eu „Higiena“ şi „Sionul“, ca sĕ mi-le retrimită; cât şi toţĭ cetitorii „Gazetei“ şi pe cei ce vor afla de dorinţa D-nului Elefterescu sĕ trimită séu la adresa d-sale séu la a mea cele 3 foi, asigurându-i pe parola mea, că viu séu mort le voiŭ retrimite *magna cum gratia,* ér de vor fi unii necredincioşĭ şi se vor îndoi de esactitatea procedurei nóstre, binevoéscă a-le trimite cu rambursă, séu a cere preţul pentru ele şi, de nu va fi esagerat, îl vor primi.

Braşov, 11 Dec. n. 1897.

I. Axentie Severu.

Invĕţătorii poporalĭ în Anglia.

b) **Şcóla poporală.**

Inainte de secului al 18-lea în Anglia nu erau şcóle pentru popor. Icĭ-colea se aflau şcóle, ce e drept, dér acelea erau din iniţiativa confesiunilor, carĭ le susţineau pentru instrucţiunea poporului credincios în cele religióse. Fundamentul şcólelor poporale s'a pus numai cătră finea seclului al 18-lea. In a. 1780 Robert Raikes a înfiinţat pentru copiiĭ lucrătorilor cursul de Duminecă. Acest început a fost bine-primit şi părtinit de societate. Peste 5 anĭ s'au înfiinţat mai multe societăţĭ în Londra, carĭ ajutorau în privinţa intelectuală-morală, cât şi în cea materială pe copii, că aşa mai iute şi mai uşor sĕ pótă progresa şi sĕ pótă cerceta aceste şcóle de Dumineca. In a. 1799 s'au înfiinţat în Scoţia, ér în a. 1809 în Irlanda tot spre acest scop reuniunĭ de ajutorare.

După înfiinţarea şcólelor de Duminecă, curênd apare şi apostolul *şcólei poporale* de tóte ḑilele. Un tînĕr de 17 anĭ cu numele Iosif Lancaster la a. 1796 în Londra a adunat la sine copii sĕracĭ şi i-a învĕţat. După doi anĭ numĕrul lor s'a sporit fórte, aşa încât neînvingênd singur cu ei, a ales dintre băeţii mai înaintaţĭ şi i-a pus ca sĕ intsrueze pe cei mai micĭ, pe începĕtorĭ. Metoda acésta a lui Lancaster încă cu mult mai 'nainte a fost cugetată de medicul Bell în India, de aceea se numesce: *Metoda Bell-Lancaster* în istoria pedagogică. Metoda acésta a fost privită ca fórte bună; s'au format apoi mai multe reuniunĭ pentru fondarea, ajutorarea şi lăţirea ăstor fel de şcóle.

Cea mai însemnată reuniune e: „The British and Foreign School Society“. In a. 1839 confesiunea metodiştilor încă înfiinţéză şcóle poporale. In an. 1843 înfiinţéză şcóle şi reuniunea confesionalilor. In a. 1844, pentru educaţiunea şi instrucţiunea copiilor aflaţĭ, părăsiţĭ se înfiinţéză „Ragged school union“ (Societatea şcólei sdrănţoşilor).

In a. 1833 şi statul începe a ajuta din visteria sa şcólele. Şcólele catolice se împărtăşesc de ajutor dela stat începênd din a. 1846. In a. 1839 statul îşĭ începuse dreptul a supraveghia asupra şcólelor poporale. In a, 1856 se reguléză tréba instrucţiunei poporului, se alege un vice-preşedinte în „Senatul secret“, care apoi representă în parlament causa educaţiunei şi a instrucţiunei poporale. In a. 1863 s'a făcut legea de instrucţiune, ér mai târḑiu peste patru anĭ, s'a adus o altă lege strictă faţă de cercetarea şcólei şi obligamentul de a nu se puté subtrage nimenea dela cercetarea şcólei. In a. 1870 s'a adus altă lege faţă de şcólele poporale. Acéstă lege numai acele şcóle le consideră ca publice, carĭ nu aparţin nicĭ unei confesiunĭ. Religiunea se propune după órele regulate. Părinţilor însĕ le stă în liberă voiă a-şĭ subtrage copiiĭ dela învĕţarea religiunii. Din a. 1891 instrucţiunea în tóte şcólele e gratuită, statul plătesce didactrul pentru elevĭ.

Acesta e pe scurt istoricul şcólelor poporale în Anglia. Şcóla poporală e împărţită în 6 clase. Obiectele de învĕţămênt sunt: scrisul, cetitul, gramatica, calculul, geografia, istoria patriei, cantul şi lucrul de mână. Obiectele extraordinare: Literatura anglesă, matematica, limba latină, francesă, germană, mechanica, zoologia, fisiologia, geografia, fisica, botanica şi economia casei.

Séra se ţin prelegerĭ pentru copiiĭ aplicaţĭ la măestrii, séu la alte lucrurĭ ḑilnice.

Leafa învĕţătorilor în calcul de mijloc e dela 1000—1200 fl. Despre pensionarea învĕţătorilor a rĕ-

---

succes. Ajuns posesorul unei averĭ suficiente, am părăsit serviciut pentru a reveni în sînul familiei mele. Am trimis de 3 orĭ sume destul de considerabile tatălui meu, dér dênsul n'a primit, decât pe cea dintâiŭ, cea de a 2-a a căḑut în mânile unui bancrotar. Pe cea de a 3-a am confiat-o unui Scoţian, care a murit pe drum...“

După masă, căpitanul predete tatălui sĕu 100 de piese de aur pentru trebuinţele mai necesare. Făcŭ şi un act, prin care asigură părinţilor un venit anual de 2000 de francĭ, reversibil fratelui sĕu mai mic, care promise în acelaş timp, că sĕ va asocia la o manufactură pentru a da ocupaţiune locuitorilor sĕracĭ ai oraşului. In fine, după ce împărţi 1200 de francĭ la sĕracĭ, dĕdŭ o petrecere fórte frumósă tuturor compatrioţilor sĕi.

Fata cu trei năravurĭ.

Ḑice că a fost odată un frate şi o soră, şi sora avea trei năravurĭ: când rîdea era sóre şi vreme frumósă, când plângea era vreme posomorîtă mestecată cu tunete şi fulgere; când se pieptĕna pe partea drĕptă a capului curgeau din pieptene tot talerĭ şi galbinĭ; când se pieptĕna pe partea stângă curgeau tot pietrii scumpe şi mărgăritare. Fiind lucrul aşa, de bună sémă, că frate-s'o se îmbogăţi fórte tare, de se făcŭ ca un grof de cei mai marĭ, cu tóte că rĕmase de tată-s'o sĕracilipit pământului.

Acum venì vremea ca fata sĕ se mărite şi feciorul sĕ se însóre. Decĭ ḑise fratele cătră soră.: Ia, sorucă, tu ai fi bună de măritat şi eu încă aşĭ fi bun de însurate, că, uite, mi-au mijit mustetele; fără eu nu mĕ însor până te sciu pe tine aşeḑată, că cine scie ce-mĭ e scrisă şi împărţită? De mi-e împărţită o muiere bolundatică, tu-i avé numai pricină cu ea. De aceea voiŭ vedé sĕ-ţĭ caut mai întâiŭ ţie un bărbat vrednic.

D'apoi, frate, décă creḑĭ tu, că aşa ar fi bine, atuncĭ tu fă cum socoţĭ, eu nu mĕ grăbesc la măritat, dér nicĭ nu fug de el, décă mi-a fi scris şi împărţit.

Aşa feciorul făcŭ de scire pe la cele curţĭ marĭ crăescĭ şi împĕrătescĭ despre năravurile surorii sale şi îndată îi veniră solĭ din tóte părţile, că sĕ mărite pe soru-sa: ba după feciorul împĕratului verde, că-i numai singur la părinţĭ; ba după feciorul împĕratului roşu, că-i frumos ca sórele; ba după unul, ba altul. Că vedeţĭ d-vóstră, o fată cu năravurĭ ca acelea, şi aḑĭ, câţĭ peţitorĭ ar avé? Dér atuncĭ, când orĭ cum, dér era lumea mai próstă?!

Hei, dér numai pe unul putea alege! Decĭ ei aleseră pe feciorul împĕratului verde, că e singur la părinţĭ, ba nicĭ mamă n'are, şi aşa n'a avé sócră 'n casă, care s'o tot frământe cu vorba şi cu rênd şi fără rênd, că, bagséma sócrele nicĭ p'atuncĭ nu erau chiar îngerĭ, precum nu-s până 'n ḑiua de aḑĭ.

Destul déră, că fratele hotăresce sĕ mărite pe soru-sa după feciorul împĕratului verde. Dér el nu venise cu capul lui a peţi, ci trimise solĭ, cum am mai ḑis, şi solii au spus, că décă fata vré sĕ se mărite după el, sĕ mérgă ea cu capul ei la curţile împĕratului verde, unde s'a cununa numai decât cu feciorul aceluia. P'atuncĭ aşa era obiceiul în lume. Dér cine sĕ-o petrécă pân' acolo? Că singură cu solii nu se încumeta sĕ plece, ér frate-s'o nu-şĭ putea lăsa casa şi agonisita fără pic de om!

Aveau ei o mătuşă bună, pe care mult o ajutorase ei, de scăpà de-asupra nĕcasului. Acea mătuşă avea numai o fată, chiar de-odată cu fata asta cu trei nĕravurĭ şi p'o formă la stătură şi graiŭ şi la umblet, încât cu mare greu ar fi putut sci, care-i cea cu trei nĕravurĭ şi care nu? Numai după cele trei năravurĭ le puteai cunósce. Mătuşa

mas în vigóre legea din 1862. In Londra învĕţătorii comunalĭ au 1300 fl. salar, cei confesionalĭ însĕ 1500 până la 1600 fl. Aşa se vede, că confesiunile susţin lupta cu şcólele statului fără caracter confesional, sĕ îngrijesc sĕ aibă învĕţătorĭ harnicĭ, pe carĭ apoi îi plătesc bine. Invĕţătorii diriginţĭ au salar cam de 3200 fl. Invĕţătoresele peste tot au salare mai micĭ. Invĕţătorii de regulă iau în căsĕtoriă învĕţătorese.

Peste tot starea şcólelor şi în genere instrucţiunea poporală e fórte desvoltată şi progresul încă e fórte mare, de aceea poporul engles e unul dintre cele mai culte popóră ale pământului. *„Prostia e cel mai scump lucru în ţéră“*, dice Englesul şi chiar pentru aceea jertfesce sute de milióne, pentru causa instrucţiunei poporului. Are tótă dreptatea. La noi ţĕranul mai mult perde séu plătesce din causa prostiei sale, decât décă ar cheltui şi jerfi spre scopurĭ culturale decĭ de fiorinĭ pe fiă-care an.

— **Sianle.** —

Politica maghiarisării violente şi tendinţa Maghiarilor de-a nimici naţiunile nemaghiare din acéstă ţéră a pus pe grijĭ chiar şi pe Nemţii din marea împĕrăţiă germană. In şedinţa dela 14 Decemvre a adunării imperiului în Berlin doi deputaţĭ germanĭ şi-au ridica tglasul **contra Maghiarilor şi maghiarisărei**. Deputatul *Zimmermann* dise, că *din causa asuprirei la care sunt espuşĭ Germanii din Ungaria*, nu se pot stabili raporturĭ bune *între Germania şi Austro-Ungaria*. Un alt deputat, baronul *Hodenburg* dise, că mai ales dela visita împĕratului Wilhelm la Budapesta, Ungurii şi-au eşit din fire. Ei primejduesc pacea dintre popóre, de óre-ce asupresc pe cele-lalte naţionalităţĭ şi *nu le lasă a-se desvolta liber pe basa egalităţii de drept* — ş'apoi sciut este, că Austro Ungaria numai atuncĭ póte fi radim sigur pentru Germania, *când popórele ei pot sĕ se desvólte în libertate*. Despre *dieta din Budapeşta* dise, că *e compusă pe absa celui mai ticălos sistem electoral.*

SCIRILE DILEI.

— 5 (17) Decemvre

Prelegerĭ publice în Braşov. La îndemnul „Reuniunei femeilor române pentru ajutorarea vĕduvelor sĕrace din Braşov şi Sălcele“ se va începe Dumineca viitóre un nou şir de prelegerĭ publice în sala festivă a gimnasiului român din loc. Prima prelegere o va ţinié d-l profesor Dr. Iosif *Blaga* vorbind despre *emanciparea femeilor*, după care vor urma alte prelegerĭ în fiă-care Dumineică până la Crăciun, începênd întotdéuna la órele $3^1/_2$ d. a. Intrarea va fi 20 cr. — Atragem din nou atenţiunea domnilor şi dómnelor din Braşov asupra acestei laudabile iniţiative şi i îndemnăm sĕ cerceteze aceste prelegerĭ în numĕr cât mai mare. Trebue sĕ arătăm interes faţă cu asemenĭ pornirĭ laudabile nu numai pentru încuragiarea conferenţiarilor, ci şi pentru însufleţirea împrumutată a nóstră a tuturor, căcĭ o însufleţire, a căreia lipsă de-altminterea este atât de simţită, numai interesându-ne de tóte întreprinderile folositóre din mijlocul nostru se póte desvolta.

Gendarmeria concentrată. Aflăm din Sibiiu, că în diua de Marţĭ, când era sĕ se întrunéscă adunarea alegĕtorilor românĭ, despre care vorbim în revistă, a fost concentrată în numĕr fórte mare gendarmeria. Se vede, că cei dela guvern s'au temut, ca nu cum-va Românii sĕ se opună cu forţa ordinului de oprire a adunării. Acésta însĕ nu s'a întêmplat. Cei întruniţĭ, după-ce au subsemnat un protest în contra volnicei oprirĭ, s'au depărtat în linişte.

Proiectul despre maghiarisarea numelor de comune şi localităţĭ s'a pus adĭ spre desbatere în Camera magnaţilor. Proiectul acesta — dice „Pesti. Naplo“ — a fost desbătut şi în comisiunea legislativă a acestei camere, care a făcut o modificare la § 5. Comisiunea a aflat, că acest paragraf este un amestec în viaţa internă a bisericelor, şi de aceea a modificat proiectul astfel, ca în el sĕ se valoreze principiul neamestecului, şi numai în corespondenţa oficiósă dintre autorităţile bisericescĭ şi lumescĭ-politice sĕ se folosésca numirile oficióse maghiare.

† **Dr. Aurel Brote.** Din Sibiiu se anunţă mórtea directorului societăţii de asigurare „Transilvania“, Dr. *Aurel Brote*, ce a urmat după o lungă şi grea bólă. Rĕposatul a fost fórte activ pe teren economic şi nu de mult a publicat o lucrare fórte folositóre privitóre la sistemul „Reiffaisen“. — Adresăm familiei sale sincere condolenţe!

Renegatul Alexics — profesor de universitate. „Magyar Hirlap“ aduce scirea, că faimosul renegat Alexics György a fost numit de ministrul ungurescu de culte şi instrucţiune publică profesor privat la catedra de *limba şi literatura română* dela universitatea din Budapesta. — Ast-fel scie guvernul ungurescu, sĕ „împace“ şi „înfrăţéscă“ pe Români cu Ungurii!

Un duel cu trist sfîrşit. Sâmbăta trecută s'a întêmplat în Bucurescĭ un duel între d-nii Nicolae *Filipescu* şi Al. Em. *Lahovari*, doi bărbaţĭ de frunte ai partidului conservator. Al. Em. Lahovari, directorul diarul „L'Independance Roumaine“ a avut în timpul din urmă multe dispute cu „Epoca“, diarul d-lui Filipescu, din causă, că cel dintâiu luase o atitudine asa, că nu mai mergea întru tóte cu conservatorii. De aci, în urma unui articul în care a criticat pe d-l Filipescu, s'a născut duelul, care s'a făcut cu spada şi care din nenorocire s'a sfîrşit c'o grea rănire a lui Lahovari, ce a adus cu sine imediat mórtea lui. Casul a produs mare întristare în tóte părţile, căcĭ Lahovari se bucura de generale simpatii, ca un caracter blând şi diarist capabil. Duelul s'a petrecut după tóte regulele. Se face cercetare la tribunal.

Se spune, că înainte de duel, Lahovari a dispus, ca în cas de mórtea lui, fratele sĕu Alexandru Em. Lahovari, ambasador român la Roma, sĕ facă sĕ se administreze singură numita fóiă, ér venitele — după-ce vechii şi devotaţii diarului vor fi bine retribuiţĭ — sĕ se dea pentru opere de binefacere. Familia rĕposatului a hotărît, ca la înmormêntarea lui sĕ nu se rostéscă nicĭ un discurs, ca astfel sĕ se evite orĭ-ce strigăte de indignare, căcĭ familia nu nutresce nicĭ un sentiment de ură.

Ajutóre pentru învĕţăcei meseriaşĭ. La comitetul Asociaţiunei pentru sprijinirea învĕţăceilor şi sodalilor românĭ se află libere 4 ajutóre de câte 20 fl. pentru elevĭ aşedaţĭ la meseriĭ aicĭ în Braşov. Cei-ce doresc a fi împărtăşiţĭ din aceste ajutóre au sĕ-şĭ înainteze rugările, până la 31 Decemvre a. c.

Teatru german. In operetta de erĭ *„Der Obersteiger“* mai toţĭ au fost bine la voce. Corurile esacte şi destul de puternice. Decorul şi costumele bine nemerite. Puternicul sopran al d-rei Lisopp eşa de tot bine în relief şi susţinea întreg ansemblul. Momente frumóse ne oferi duetele terţetele şi quartetele în care operetta e destul de bogată. După cum aflăm drama *„Faust“* de Goethe ce se va juca Sâmbătă e la perfecţiă studiată şi ast fel se speră a avé o strălucită reuşită. *D-l Albin* va juca n rolul lui Faust.

2 **Pentru orăşeni**, funcţionarĭ, etc. carĭ au ocupaţiunĭ sedentare sunt prafurile Seidlitz ale lui Moll cel mai bun remediu prin efectul lor la regularea mistuirei. O cutie 1 fl. se póte căpăta dilnic prin poşte de către farmacistul A. Moll liferantul curtii din Viena. Tuchlauben 9. In farmaciile din provincia sĕ sĕ céră preparatul lui Moll provĕdut cu marcă şi ssubscriere.

Avis

pentru plugarii şi măestrii românĭ.

Tovĕrăşia agricolă din Şoimuş, comitatul Bistriţa-Năsĕud, dispunênd de mai multe moşii constătătóre din pământurĭ arătóre, fânaţe, drepturĭ de păşunat şi pădurit, casă, grădină etc. a decis în interesul înpoporării acestei comune curat românescĭ de a colonisa pe aceste moşii plugarĭ şi măestrii românĭ pe lângă unele condiţiunĭ de tot favorabile coloniştilor.

Preferiţĭ vor fi măestri românĭ de religiunea gr. cat. carĭ vor putĕ documenta, că au purtare bună morală şi sunt diligenţĭ în purtarea măestriei lor.

Măiestri, ce se vor stabili cu locuinţa aci, vor fi îndreptăţiţĭ a reflecta şi la ajutórele, ce se împart în fiă-care an din fondul meseriaşilor din acestă comună.

Spre orientarea celor interesaţĭ se mai adauge şi aceea, că comuna Şoimuş, deşi mică, dér încungiurată fiind de tóte părţile de pieţe apropiate, măestrii ce se vor stabili aci, pot sĕ-şĭ desfacă mărfurile lor cu multă uşurinţă, ér condiţiunile de trăit faţă cu alte, ţinuturĭ acĭ sunt cu mult mai înlesnicióse.

Doritorii de a se stabili în acéstă comună prin colonisare, au de a-şĭ îndrepta cererile lor până la 15 Ianuar 1898 la D-l preot *Ioan Baciu*, preşedintele Tovărăşiei agricole din Şoimuş (p. u. Nagy-Sajó, din comitatul Bistriţa-Năsĕud.)

Direcţiunea.

Mulţămită publică.

Braşov, 10 Dec. n. 1897.

In urma apelului nostru, ni-au trimis spre a se împărţi între ucenicii sĕracĭ dela meseriĭ; d-l jude Petru *Pop*, un roc, d-comerciant Ştefan *Chicomban* 2 rocurĭ, douĕ pardesiurĭ şi o vestă. Aducem binevoitorilor donatorĭ mulţămirile nóstre, asigurându-i, că darurile făcute au stors lacrimĭ de bucuriă din ochii celor ajutoraţĭ, ér de pe buzele lor binecuvêntărĭ nesfîrşite.

Comitetul Asociaţiunei pentru sprijinirea învĕţ. şi sod. r. din Braşov:

N. P. *Petrescu*, preş. *Pompiliu Dan*, secretar.

HIGIENA.

O bólă a ţĕranilor.

De *Dr. I. Neagoe.*

(Urmare.)

Regulamentând clădirea caselor rurale, mai ales în câte-va decenii, vom avea comune frumóse, împodobite cu case higienice, ér casele vor fi şi mai împodobite, căcĭ vor scuti în ele pe Românul devenit voinic şi sănĕtos, mai destoinic la luptă şi la muncă, ca multe némurĭ marĭ din lume.

Aci este favorul posiţiei nóstre actuale faţă de alţii, adecă comunele nóstre sunt nevoite a se preînoi prin clădirea de case nouĕ. Buna regulamentare a clădirei este un adevĕrat ajutor, ce părintésca administraţie trebue sĕ dea ţĕranului fără întârdiere. Resultatele unei astfel de regulamentărĭ sunt una din binefacerile cele mai marĭ, pe care o bună adminisiraţie le póte da obştei.

10. Beuturile spirtóse de orĭ-ce calitate, adecă: vin, rachiŭ, bere, ţuică, etc. etc. vor fi supuse unei aspre controlărĭ şi contravenţiile *aspru pedepsite.*

---

aceea dise către fecior: Nu te nĕcăji nimic, nepóte; stăi tu acasă la moşia ta şi la binele tĕu, că petrec eu pe nepóta până unde-i e osînda. Stau eu şi un an şi doi cu ea, că de agonisita mea îi purta tu grijă. Duc şi pe fata mea cu noi şi, de-i va fi împărţită sĕ-i fiă osînda p'acolo, nicĭ nu mai abatem încóce; tot ce avem, ţie-ţĭ rĕmâne, că mai cu sémă, dela tine şi dela soru-ta şi avem ce avem.

Feciorul se bucură, că mătuşă-sa se învoesce sĕ petrécă pe soru-sa, decĭ gătă cele de lipsă şi-i pornì cu trei căruţe. Pe căruţa dinainte şedeau solii împĕratului, pe căruţa din mijloc era zestrea fetei: banĭ, scumpeturĭ, haine, de sta sĕ se rupă osiile; pe căruţa dinapoi era mirésa cu mătuşă-sa şi cu vĕrucă-sa, adecă cu fata mătuşă-sa. Aşa au mers ei ca o jumĕtate de di. Când a fost pe la crîşmă, mătuşa dete banĭ cocişului dela căruţa lor sĕ mérgă sĕ bée o leacă de vinars. Şi beù cocişul şi ér venì. La altă crîşmă ér îi dĕdù, la alta éră, până îl îmbĕtă ca tunul, apoi îl puse în şireglă sĕ se culce în fên şi mână caii fata ei, adecă verişóra miresei.

Odată dice mirésa: Mătuşă, aşa mi-e de fóme, scóte ceva din dĕsagĭ sĕ mâncăm. — Scot, draga mătuşii, de mĕ laşĭ sĕ-ţĭ scot un ochiu!

Mirésa se uità lung la mătu-şa şi prinse a plânge. Şi cum începù ea a plânge, se înnorà şi începù a trăsni şi a fulgera, de te mirĭ cum de n'a trăsnit pe scrófa de mătuşă-sa. Dér ea nu se mirà. Mânca cu fata ei plăcintă din dĕsagă şi miresei nu i a dat nicĭ un miez, până se lăsà de-i scóse un ochiu.

După ce mâncà, o lovì o sete de gândiai, că s'a topi. Mătuşă-s'a cu verişóră-sa beù la vin vechiŭ din ploscă, ér ei nicĭ apă nu i-au dat sĕ şĭ móie buzele şi sĕ şĭ potolésca setea cât de cât. Vĕdênd, că pe ea nu o îmbie nime sĕ bée, dise plângênd: Mătuşă, mâncarea şi beutura asta sunt dela mine de-acasă, o leacă de mâncare nu mi-ai dat până te-am lăsat sĕ-mĭ scoţĭ un ochiu, dér cu beutură nu mĕ îmbilì nicĭ ca 'n batjocură. Orĭ dóră vrei, ca şi pentru o linguriţă de bĕutură sĕ-mĭ cerĭ un ochiu?

— Ai chiar gâcit, nepoţică dragă.

— Atunci hai de-l scóte şi-mĭ dă un pahar de vin din plosca mea şi apoi c'o cale mĕ şi aruncă într'o prăpastiă!

— Aşa sĕ fiă, nepoţică!

Şi se puse hăranca de mătuşă-sa şi-i scóse şi celalalt ochiŭ al miresei apoi îi dĕdù o jumĕtate de păhar de vin şi-i rupse dela grumadĭ o cruciuliţă de aur, apoi o tăvăli din căruţă jos, când erau pe un pod, de căduù într'un rîu afund. Dér minunea, minunilor! Rîul era afund şi repede şi ea nu se cufundà de loc, ci şedea pe valurĭ, cum ai şedea pe o perină şi o ducea apa lin legănându-o, până o pierdù mătuşă-sa din vedere. S'o fi înnecat, se gândia mătuşă-sa şi verişóră-sa. Apoi începură a vorbi:

De ce adecă sĕ nu fi tu împĕrătésă? De ce sĕ nu fiu eu sócră de împĕrat? Vĕdu-o şperlă, de órbă, sĕ o vĕd! Vom spune, că tu eştĭ mirésa şi eu ţi-s mătuşă! Intr'un târdiu se deşteptà cocişul din şireglă şi luà hăţurile se mâne el caii. Dér i-se părù, că avusese pe căruţă douĕ fete şi numai o babă şi acum e numai baba şi o fată. Decĭ întrebà: mătuşă, óre n'a mai fost o fată cu noi în căruţă? Ér hăranca de babă îi rĕspunse: O, bată-te norocul, sĕ te bată! Dóră ni-a petrecut o lécă şi fata mea, dér am trimis'o înapoi sĕ aibă grijă de casă, ce sĕ caute ea la curţile împĕratului?

Şi cocişul credù. Şi s'au dus până la împĕratul acasă şi feciorul împĕratului s'a cununat cu fata babii, şi baba era sócră la feciorul îm-

Abusul, care se comite la noi cu falsificarea bĕuturilor este spăimêntător; ér paguba pe care întinderea acestui abus o produce asupra stărei sanitare publice, nu numai în comunele rurale, ci şi în cele urbane, *este fără păreche în lumea spălată de cultură.* Mai ales străinii au în mână acéstă afacere criminală, căcĭ este ucigĕtóre de ómenĭ.

Eu îndrăsnesc a crede, că a sosit deja timpul ca România sĕ nu mai trăéscă pentru astfel de străinĭ, carĭ, cu scârbósa lor muncă, murdăresc numele de creştin şi acela al neamului lor.

Liberalismul cultura şi toleranţa nu stă în ocrotirea şarlatanilor, carĭ nu se sperie nicĭ de crime când e vorba de câştig, ci din contră în curăţirea atmosferei morale şi sociale.

11) Deórece — după cum am vĕdut din cele expuse deja — pelagra resultă din nutriţiune insuficientă, ér acésta din miseria ţĕranului, care la noi durere, că este de douĕ felurĭ: materială şi intelectuală, sĕ se purcédă cât mai grăbit la stîrpirea acestor miserii. *Vinderea moşiilor Statului în micĭ loturĭ este de neapărată trebuinţă; asemenea şi regulamentarea învoelilor agricole, carĭ la noi sunt şi mai aspre ca în Italia.*

Cu tóte acestea arangiate fiind în favorul ţĕranului, miseria va persista, décă nu se va purcede la combaterea miseriei intelectuale.

Şcóla, cultura potrivită, este cel mai puternic factor în contra miseriei comune, chiar şi atuncĭ când ai un sol ingrat şi un raiŭ pămêntesc cum este România Şcóla nóstră rurală a fost rĕu alcătuită şi astfel produsul ei nu putea fie bun.

In studiu de patru clase primare se învaţă prea mult ca sĕ rĕmâi ţĕran, şi prea puţin ca sĕ fii un bun amploiat şi asemenea în şcólele comunale.

Instrucţiunea are o ţintă principală; ea ar suna, exprimată fiind în cuvinte: *„luminéză pe om în orizontul sferei sale anumite“*, care va sĕ dică: pe ţĕran în ale agriculturei mai ales, ca sĕ nu 'l despărţescĭ de brazdă, ci din contră, sĕ-l învеţĭ cum s'o iubéscă mai mult, muncind'o mai bine. Décă este aşa, atuncĭ şcóla rurală trebue sĕ se ocupe cu mai puţină geografiă decât a pămêntului întreg, cu mai puţină matematică decât equaţiunile cu douĕ necunoscute şi multe alte minunĭ, carĭ adĭ formézá programul instrucţiunei nóstre primare.

In locul acestor minunĭ, carĭ declasézá pe băiatul de ţĕran ce le-a învĕţat, şi în loc de bun agricultor îl face sĕ deviă un proletar intelectual; în locul lor ar fi mai bine niţel botanică, teoretică şi practică şi numai atât cât cade în sfera economului; niţel noţiunĭ fundamentale, teoretice cel puţin, despre chimia agricolă, ca sĕ înţelégă ce este circulaţia elementelor chimice în lume, cum trec acestea din gunoiul pus pe brazdă în semĕnătura făcută pe aceeaşĭ brazdă, în fructele pomului roditor, în iérba luncei, sĕ învеţe pomăritul cultura zarzavatului, a vitelor şi altor animale de casă, niţel nespre procesul general al nutriţiunei la vieţuitóre şi la plante, higienă rurală şi altele, carĭ îl vor lumina în a fi bun ţĕran şi nu ca adĭ, — prost copist orĭ ispravnic de moşie, orĭ chiar şi prost băiat de prăvălie.

Prin unele din ţĕrile în carĭ am fost véra trecută, am vĕdut adunând învĕţătorii sătescĭ, în timpul vacanţelor la un anumit loc, unde li-se făcea cursul de pomărit, practic şi teoretic, precum şi de vierit şi mătăsărit, ca apoi aceştĭ D-nĭ învĕţătorĭ la rêndul lor sĕ-şĭ învеţe elevii şcolarĭ. In giurul fiă-cărei şcolĭ rurale am vĕdut pepiniera de altóie, precum şi grădinuţa de zarzavat şi florĭ, lucrurĭ carĭ la noi nu m'a învrednicit Dumnedeu nicĭ măcar o singur dată ca sĕ le vĕd. Şi m'am convins uneorĭ că învĕţătorul sătesc şi la noi ar vrea sĕ'şĭ facă o astfel de grădiniţă model, ba a făcut'o deja, dér vitele satului cu învoirea D-lui primar au călcat'o.

La Şerbănescĭ, în judeţul Oltului, am vĕdut o astfel de barbarie! Inconvenientul acesta trebue curarisit.

Scóla bună este mormêntul miseriei şi isvorul puterei; cine o va sci face astfel, acela va întemeia puterea de vitalitate a naţiunei şi a Statului român.

Eu nu desperez, că nu se va găsi acel om.

12) In judeţele de munte, şi anume în localităţile prea 'nalte, rĕu situate orĭ înzestrate cu un pămênt rĕu, şi mai ales cu totul nepotrivit pentru cultura porumbului, care cere *pămênt gras şi căldură*, autorităţile competente ar trebui sĕ lumineze pe ţĕran, abătându-l dela nerentabila cultură a porumbului, a cărui recoltă în astfel de localităţĭ este prea de multe-orĭ compromisă.

Compromiterea acésta este un adevĕrat isvor al miseriei, căcĭ dai munca verei în schimbul unei nădăjduirĭ înşelătóre.

In Italia de Sus, pe la Sondrio, Val' Telin, etc., prin aplicarea astor fel de mijlóce, pelagra s'a rărit *fórte mult* rărindu-se miseria. Mai ales înlocuirea porumbului prin cartofĭ au produs ambele efecte binefăcĕtóre.

Décă mai adaug, că suntem lipsiţĭ şi de o bună organisaţie şi lege sanitară, care ar putea corĕspunde pe deplin chemărei sale, atuncĭ în linii principale v'aşĭ fi expus deja enumerarea mĕsurilor profilactice, adecă ale acelora ce lovesc rĕul la rĕdăcină. Şi mĕsurile acestea nu lovesc numai în desvoltarea pelagrei, ci a tuturor bólelor epidemice şi endemice, *care va sĕ dică ne sunt şi mai impuse spre grăbită aplicare!*

(Va urma).

Avis.

Domnilor învĕţătorĭ!

Imĭ iau voe a aduce la cunoscinţa publică a Domnilor învĕţătorĭ, că a **apărut** de sub tipar o ediţiune nouă din: **„Istoria patriei şi elemente din Istoria universală** *pentru şcólele poporale*“ lucrată de subscrisul. Ediţiunea acésta a apărut în editura librăriei *Heinrich Zeidner* din loc cu preţul de 25 cr. broş. Cei ce ar comanda la vre-o librărie esemplare din cartea acésta şi li-s'ar trimite altele de alt autor sub diferite pretexte, sunt rugaţĭ respectuos din parte-mĭ ca pe lângă refusarea comandei sĕ binevoéscă tot-de-odată a mĕ încunosciinţa despre cas şi pe mine prin o cartă postală.

Tot la librăria H. Zeidner se află în comisiune şi **„Gramatica limbei românescĭ“** cursul II, lucrată tot de subscrisul, cu preţul de 30 cr.

Pentru orĭ-care dintre aceste cărţĭ, cei-ce comandă mai multe esemplare primesc un rabat corĕspundĕtor, după cum s'a şi acordat deja cu sus numita librărie.

Braşov, 22 Noemvre v.

Cu deosebită stimă colegială:

I. Dariu.

ULTIME SCIRI.

Sibiiu, 17 Dec. Comitetul săsesc de cerc a provocat pe deputaţĭ sĕ iésă din partida guvernului.

Budapesta, 16 Decemvre. Astădĭ s'a început în dietă, din partea opoziţiei, lupta pentru *vama deosebită unguréscă*, care se despărţéscă economicesce Ungaria de Austria. Pe cum se vede, opoziţia maghiară e decisă a nu ceda nicĭ decum guvernului şi majorităţii, şi a împiedeca astfel primirea nouĕlor proiecte de legĭ privitóre la provisoriu, în decursul anului acestuia.

Berlin, 16 Decemvre. Presidiul „Schullverein“-uluigerman publică o proclamaţiă relativ la legea unguréscă despre numele localităţilor dicênd, că acéstă lege îşĭ află păreche numai în politica despotică a Rusiei, şi arată simpatiile „Schullverein“-ului pentru lupta Saşilor ardelenĭ. Proclamaţia e subscrisă şi de bĕtrânul învĕţat Mommsen.

Literatură.

In editura librăriei *H. Zeidner* din Brasov a apărut: **„Istoria patriei şi elemente din Istoria universală**, tractată după metodul biografic, în douĕ cursurĭ concentrice pentru scólele poporale române, de *Ión Dariu*“. Cartea este aprobată atât din partea ministeriului, cât şi din partea consistórelor nóstre dela Sibiiu, Arad, Caransebeş etc. Preţul 25 cr. (prin poştă 28 cr.) In text se află portretele a vre-o 45 de regenţĭ şi bărbaţĭ de stat. E tipărită fórte legibil şi curat. Cât pentru valórea internă a cărţii, vorbesce credem îndesjuns, pe lângă numele bine cunoscut al autorului, şi împrejurarea, că acésta este *a patra ediţiune.*

*

Predice. Atragem din nou atenţiunea cetitorilor, mai ales a d-lor preoţĭ asupra cărţii de: *„Predicĭ pe tóte Duminecile şi sĕrbătorilor de peste an* de *Em. Elefterescu*, doctor în medicină şi teologiă, cunoscut atât de bine în cercurile românescĭ din numĕrósele sale scrierĭ atât de mĕduóse, instructive şi cu atâta gust cetite. E o carte mare, de 350 pag. Preţul 1 fl, 50 cr. (4 lei). Se póte procura şi dela Tipografia „A. Mureşianu“ din Braşov.

Drapelul României.

Drapelul séu stindardul orĭ-cărei ţĕrĭ este icóna ţĕrei aceleia, pe care o representă.

Drapelul *României* este drapelul trei-color, roşu-galben şi albastru, întocmai ca şi drapelul nostru ardelenesc. La mijloc, pe câmpul drapelului României, se află zugrăvită marca ţĕrei românescĭ, care representă un *cap de zimbru* (bou sĕlbatic), un *vultur cu crucea în cioc*, un *leu* şi doi *delfinĭ* (pescĭ marĭ). Tóte acestea îşĭ au însemnătatea lor. Aşa *capul de zimbru* reamintesce vênătórea făcută de Bogdan, cel dintâiŭ domn al Moldovei, care a descălecat în acéstă ţără fiind atras de frumseţea acestor locurĭ, în ai căror codrii până înainte de asta cu vre-o sută de anĭ se aflau mulţime de zimbri. După ce Bogdan îşĭ întemeiă domnia în Moldova, puse ca marcă a acestei ţerĭ capul de zimbru, ca pomenire a vênătórei, care l'a făcut pe el sĕ păşéscă pentru întâia-óră în acéstă frumósă şi bogată ţără.

Vulturul cu crucea în cioc reamintesce, că noi Românii suntem strănepoţii marelui şi vitézului popor roman, fiind-că şi strămoşii noştri Romanĭ aveau pe drapelele lor vulturul. *Crucea* din ciocul vulturului este semnul *creştinătăţii.* Inainte de-a se face unirea Moldovei cu Muntenia, vulturul cu crucea în cioc representa marca Munteniei, ér capul de zimbru representa marca Moldovei. Unite fiind adĭ aceste ţĕrĭ, sunt unite şi mărcile lor, formând împreună marca României.

Leul este semnul puterei şi al vitejiei. Semnul lui arată, că Românii sunt un popor de ómenĭ voinicĭ, după cum şi leul este mai voinic, mai curagios şi mai puternic dintre animale.

Cei doi pescĭ numiţĭ *delfinĭ* representă Basarabia, care este o ţără fórte bogată în pescăriă. Basarabia a făcut parte odată din Moldova, dela care a fost deslipită de către Rusia, dér nu pe cale dréptă şi cinstită.

---

pĕratului şi cuscră cu împĕratul verde şi trăia lume albă.

Dér sĕ vedem, ce biată s'a ales din fata cea cu trei nĕravurĭ?

Ea s'a tot dus pe apă 'n jos, până a vĕdut'o un copil de pĕcurariu, care era cu turma pe ţĕrmurele rîului. Şi cum o vĕdù, îndată se aruncà în ruptul capului sĕ-o scótă sĕ nu se înece.

Décă a scos'o afară vĕdù, că-i órbă, şi o duse la stână, unde era tată-s'o şi mumă-s'a şi le spuse cum a scos pe biata órbă din apă.

„Ţi-a plăti Dumnedeu, dragu mamii, bine c'ai putut'o scóte“, dise mă-sa.

— „Sĕ-i dai haine uscate, tu muiere, şi sĕ-i facĭ un balmoş bun sĕ mănânce, că ţi-a fi pomană“, dise pĕcurariul.

Şi-o îmbrăcà pĕcurăriţa în haine uscate de ale ei şi-i făcù un balmoş fiert în jintuélă, sĕ prindă o leacă de putere. Apoi o întrebà cine-i şi cum a căduţ în apă? Ér fata îi spuse, că-i o fată órbă sĕracă şi a smintit trecênd peste un pod şi aşa a căduţ.

Séra povestì pĕcurariul, că a vĕdut trei căruţe de cele scumpe trecênd pe drum către oraşul împĕratului verde; în una erau solii împĕratului, în una era zestrea şi în una era mirésa cu o babă lângă ea, póte că-i e mamă, orĭ ceva neam aprópe.

Fata nu dicea nimic.

Aşa stătù ea câte-va dile. Odată dise către pĕcurăriţă:

Sĕ facĭ bine sĕ-mĭ dai un piéptĕn sĕ mĕ lau pe cap.

Şi i-a dat pĕcurăriţa. Şi a prins a se pieptĕna pe partea dréptă a capului Şi ningeau din pieptĕn tot talerĭ şi galbinĭ de se umplù stâna. Şi dise către pĕcurariu: „toţĭ sunt ai voştri, pentru inima cea bună, cu care m'aţĭ primit la voi!“ — Atuncĭ vĕdù pĕcurariul, că la ei în stână este o fată curată şi cu darurĭ deosebite, nu ca alte fete, şi o cinstea şi mai tare.

Apoi se pieptĕnà fata pe partea stângă a capului şi ningea după pieptene tot pietrii scumpe marĭ şi micĭ de-ţĭ întunecau vederile ochilor cu lumina lor cea mare.

Şi luà fata un adimant ca un ou de porumb şi-l dete copilului pĕcurariului şi-i dise:

Du-te fĕtul meu, până în oraşul cel mai de aprópe şi te bagă în bolta cea mai mare şi-i dă la boltaş adimantul acesta şi-i spune sĕ-ţĭ dée pe el postav de cel mai scump de anglie, de care numai împĕraţii cumpĕră, sĕ-ţĭ dée 10 coţĭ, c'atâţa trebue într'o haină de mirésă.

Şi s'a dus feciorul la bolta cea mai alésă din oraşul vecin şi a dis către boltaş sĕ-i dée lui dece coţĭ de postav de anglie, din care-şĭ fac împĕrătesele haine.

— Mĕ, dice neguţătorul către el, mĕ io-ţĭ pot da şi o sută de coţĭ, dér e scump, tot cotul şi galbinul; ai tu atâţa banĭ?

— Am un adimant, rĕspunse feciorul; acela cred că-i vrednic atâta.

— Én sĕ l vĕd!

Şi scóse feciorul adimantul din şĕrpariŭ, şi neguţătorul şi-o pus palmele la ochĭ, că are se-l orbéscă, cu strălucirea lui şi a dis: Mĕ, băiate, pentru adimantul acesta îţĭ dau tótă bolta cu tot ce-i în ea. Dér feciorul a dis, că nu-i trebue numai dece coţĭ din postavul cel mai frumos de angliă.

Şi i-a dat negustorul şi s'a dus feciorul acasă. Fata cea órbă a dis către pĕcurăriţă: lele, din postavul acesta fă dumniata bine şi fă o haină mĕsurată pe mine şi cósă-o cu mĕtase şi cu fire de aur — cum a adus feciorul din boltă de-odată cu postavul, — şi în loc de bumbĭ pune pietrii de aceste ce căduţă din pĕrul meu când m'am pieptĕnat şi pe la grumadĭ şi pe la pumnaşĭ pune tot

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prada în nutreţ*).

Mintea sănătósă ne spune, că nutreţul sĕ-l folosim aşa, ca sĕ avem folos de el. Décă nutreţul, ce-l dăm vitelor, nu ne aduce folos, atuncĭ suntem în pierdere. Cu alte cuvinte: Décă vom socoti din tómnă cât sunt vrednice vitele nóstre, şi cât ar fi vrednic nutreţul ce-l avem pentru iernarea lor, atuncĭ ele, adecă vitele, în primăvéră trebue sĕ fiă singure vrednice atâta, cât era astă tómnă cu nutreţ cu tot. Décă cel puţin atâta nu sunt vrednice, atuncĭ nutreţul, ce ele l'au mâncat, e dus în pradă.

Cea mai mare pradă în nutreţ o facem atuncĭ, când ţinem cu el un soiŭ prost de vite, un soiŭ de vite fără preţ. Vitele próste nu aduc atâta folos, cât vitele de soiŭ bun, dér mănâncă ca şi acestea, decĭ nutreţul dat lor merge în pagubă, se pradă. Cine ţine vite próste, face ca şi acela, care vinde nutreţul sub preţ, adecă mai ieftin de cum s'ar cădé.

A doua pricină, din care se face pradă cu nutreţul, este iernarea slabă a vitelor. Cine nu are vitele lui scóse în primăvară chiar aşa de grase şi de frumóse, cum a fost astă-tómnă, acela a prădat nutreţul. Sĕ dai vitei numai atâta cât sĕ nu chiar móră de fóme, e o prostiă, care ne aduce păgubă. Cércă numai a vinde primăvéra vite rĕu iernate, şi vei vedé, că nu-ţĭ dau atâta, cât ţi-ar fi dat pe ele astă-tómnă, când erau grase şi frumóse. Dér apoi nutreţul, ce l'au mâncat, şi munca ce avurăm cu ele, unde sunt? Acelea sunt duse în vênt!

A treia pricină, din care se face pradă cu nutreţul, este aceea, că vitele nu au peste iérnă grajdurĭ bune, destul de căldurose. Dela vitele, carĭ tótă iérna au tremurat de frig, cât numai n'au îngheţat, dela acele vite nu aştepta folos! Pe cât este de adevĕrat, că décă iai unu din unu, nu mai rĕmâne nimica, tot aşa de adevĕrat este, că nutreţul dat vitelor peste iérnă afară, orĭ în grajdurĭ friguróse, abia décă le ţine de căldură, dér nu se póte face din el nicĭ carne, nicĭ lapte, nicĭ grăsime. Decĭ acel nutreţ merge în pradă, ca şi când l'am arunca.

O altă pricină din care se face pradă în nutreţ, este nesciinţa. Din nesciinţă vine, că unii economĭ dau un rênd de nutreţ până e gata, apoi prind alt rênd, şi aşa mai departe. Pe când, décă ar da nutreţul mestecat, altcum ar fi vitele.

Ómenii din ţĕrile mai înaintate în învĕţătură decât noi fac aşa, că turgenii de cucuruz îi taie mĕrunt cu maşinele orĭ cu toporaşul, îi sărézĕ şi aşa-i dau la vite. Fênul mare încă-l taie şi-l mestecă cu otavă, ca nu odată sĕ mănânce prea gras nutreţ şi altă-dată prea slab. Paiele încă le taie mĕrunt ca ovĕsul şi le amestecă cu otavă, orĭ chiar cu ovĕs. Napii îi taie şi-i amestecă cu plévă, turnumétă, sfărîmăturĭ de lucernă şi trifoiŭ, şi aşa-i dau. Apoi, înainte de adăpare dau vitelor tot-déuna câte-o mânuţă din nutreţul cel mai bun, ér nutreţul mai puţin bun, cum sunt turgenii de păpuşoiu, paiele de orz şi ovĕs, le dau de cină, séra colo târdiu, ca sĕ aibă, ce mânca de s'or scula peste nópte. Apoi vacilor cu lapte trebue dat nutreţul cel mai bun, că ele din nutreţ au sĕ-şĭ ţină şi puterea şi au sĕ facă şi lapte.

Aşa-déră, ca sĕ nu se facă pradă în nutreţ e de lipsă:

1) Sĕ ţinem vite de soiŭ bun;

2) Sĕ le ţinem bine;

3) Sĕ le facem grajdurĭ bune căldurose;

4) Sĕ dăm nutreţul mestecat şi cel mare tăiat.

Décă vom face aşa, atuncĭ în vite vom dobêndi tot-déuna şi preţul nutreţului, decĭ nutreţul nu ne va merge în pradă.

r.

Păşune e rĕu dis, căcĭ păşune e numai nutreţul, ce l *pasce* vita singură vara de pe păşunat, ér nu şi acela care-l dăm din mână. Decĭ noi vom folosi pe tot locul cuvêntul *nutreţ* în loc de bucovineanul *păşune*.

MULTE ŞI DE TOATE.

Maica Melania.

Despre maica Melania, călugăriţă cucernică dela monăstirea Samurcăşescĭ séu Ciorogârla, (România) se póte dice ceea-ce în alte ţĕrĭ s'a dis despre surorile de caritate:

Speranţa'i fŭ sĕ potoléscă
Şi lacrimĭ, şi suspinurĭ;
Ér gloria'i sĕ îndulcéscă
Ale durerii chinurĭ.

In primăvara anului 1867 în comuna Bolintinul din deal, jud. Ilfov o bólă lipiciósă semănând fórte mult cu lingórea, se încuibase în casa locuită de o biată familie de plugarĭ, compusă din un-spre-dece persóne. In timp numai de şése dile, muriseră bunica şi doi nepoţĭ. După o lună, perì şi muma, apoi alţĭ doi din copii o urmară într'un timp de şépte-opt dile. Numai Vasilie Iacob, capul nenorocitei familii, rĕmăsese cu patru copii, şi câte-şĭ cincĭ erau cuprinşĭ de rĕul ce isbise alte şése victime sub ochii lor.

Spăimântaţĭ de atâtea morţĭ, care se urmaseră atât de iute, rudele, amicii şi vecinii nu mai cutezau sĕ se apropie de Vasilie şi de copiiĭ lui: părăsiţĭ de toţĭ ei păreau osândiţĭ sĕ péră fără nicĭ o nădejde de ojutor. Nu vrem sĕ dăm ochii cu mórtea, rĕspundeau toţĭ câţĭ erau îndemnaţĭ sĕ dea vr'o îngrijire bieţilor bolnavĭ.

Maica Melania care locuia la monastirea din vecinătate aflând despre acéstă nenorocire, se duse la Bolintinul din deal şi spuse primarului că vrea sĕ dea celor rĕmaşĭ din aceea familiă nenorocită ajutórele ce le lipsiseră din partea tuturor. Primarul primi cu plăcere propunerea ei; dér se credŭ dator sĕ nu-i ascundă pericolul ce avea sĕ întêmpine: Sciu ce mĕ ascéptă, rĕspunse ea; însĕ nu pot lăsa sĕ peară cincĭ fiinţe, ast-fel părăsite: când servesce cine-va lui Dumnedeu şi sĕrmanilor lui, nu se mai teme de mórte. Şi după ce luă cu sine sticlele cu oţetul, ismă şi alte beuturĭ întăritóre şi preservative, se dusă sĕ se închidă în casa molipsită unde zăceau grămădiţĭ Vasilie cu cei patru copii a lui. Unul din copiiĭ marĭ şi cuviósa călugăriţă îl înmormêntă chiar dênsa în fundul grădinii, singurul loc de care abia cuteza cine-va sĕ se apropie. In fine, prin îngrijirile ei stăruitóre, ajutate şi de puterea unor doctorii, cumpĕrate dela Bucurescĭ, avŭ fericirea de a scăpa dela o mórte sigură pe Vasilie şi pe cei trei copii ce 'i mai rĕmaseră.

Acéstă frumósă faptă nu fŭ singură în viaţa maicii Melania. Multe altele a mai îndeplinit, cunoscute însĕ numai de Dumnedeu şi de nenorociţii pe care-i ajuta fiă în satele vecine, fiă chiar în coprinsul monăstirei, căcĭ timp de douĕ-decĭ şi şépte de anĭ ea nu înceta de-a se afierosi pentru binele săracilor şi celor aflaţĭ în vr'o suferinţă.

(„Gaz. Ţĕr.")

*

O familie întrégă de doctorĭ.

La congresul internaţional al medicilor ce s'a ţinut în vara anului acesta la Moscova, printre membrii carĭ au luat parte a fost o familie întrégă medicală şi anume: dr. Perkins (dela New-York), femeia sa doctoróie, ambii lor fii doctorĭ, fiica şi ginerele lor doctorĭ, aşa déră toţĭ au fost doctorĭ.

*

Un cuvênt de şépte-decĭ şi şése litere.

Décă o persónă cu limba deslegată ar pronunţa înaintea cuiva acest vocabular euphonic: *Hottentotenstottertrottelmutterattentoeterlattengitterwetterkotterbeutelratte*, consonanţa sa harmoniósă l'ar face sĕ pricépă de îndată, că acesta este un cuvênt nemţesc, şi în adevĕr, căcĭ este extras dintr'un diar german din Dresda, *der Weidmann*, pe românesce Vinătorul. Dér va avé fără îndoială mai mare greutate de a înţelege sensul, căcĭ pentru acésta trebue se înţelege o esplicaţiă. Ét'o:

Weidmann istorisesce, că la Hotentoţĭ, *Hottentoten*, kangurii, *Beutelratte*, se găsesc în fórte mare număr. Mulţĭ rătăcesc prin ţéră, liberĭ şi respectaţĭ; alţii, mai puţin fericiţĭ, sunt prinşĭ de vînătorĭ şi închişĭ în custĭ, *Kotter*, prevĕdute cu câte o învălitóre, *Lattengitter*, care îi pune la adăpostul timpului rĕu. Aceste custĭ se numesc decĭ, în nemţesce, *Lattengitterwetterkotter*, ér kangurul odată închis ia numele de *Lattengitterwetterkotterbeutelratte*.

Intr'o di se arestă un asasin *Attentoeter*, care ucise o Hottentotă, *Hottentotenmutter*, mamă a doi copii tîmpĭ şi bâlbâiţĭ, *Strottertrottel*. Acéstă mamă, în limba germană, este arătată prin cuvêntul următor:

Hottentotenstottertrottelmutter.

Ucigaşul fŭ închis într'o cuşcă de kangurĭ, *Beutelrattenlatengitterwetterkotter*, din care, după câte-va dile, a reuşit sĕ evadeze. Dér, din fericire, nu întârdie a recădea în mânele unui Hottentot, înversunat a-l urmări, şi care se presentă fórte vesel primarului din satul sĕu: — am prins pe *Beutelratte*, dise el — Care? întrebă primarele, avem o mulţime de aceştia. *Attentoeterlattengitterwetterkotterbeutelratte.* De care *Attentoeter* vorbesci? De *Hottentotenstottertrottelmutterattentoeter.* Atuncĭ nu puteai sĕ spui îndată că ai prins pe *Hottentotenstottertrottelmutterattentoeterlattengitterwetterkotterbeutelratte?*"

Se afirmă, că Hottentotul fugi înspăimântat.

*

Glume.

In şcólă. Invĕţătorul vorbind despre însemnătatea apei): Apoi, iubiţilor şcolarĭ, sĕ nu uitaţĭ, că décă n'am avé apă, n'am putĕ învĕţa a înota şi atuncĭ, ah! câţĭ ómenĭ s'ar îneca!

POSTA REDACŢIUNEI.

Dlui „e" în tractul Almaşului. Bucuros am fi publicat, dér aţĭ venit prea târdiu, căcĭ altul v'a întrecut, ér douĕ raporturĭ despre acelaşĭ lucru nu putem publica.

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 17 Decemvre st. n. 1897.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	9	10
„	Grâu mijlociu . .	8	80
„	Grâu mai slab . .	8	50
„	Grâu mestecat . .	5	80
„	Sĕcară frumósă . .	5	60
„	Sĕcară mijlociă . .	5	20
„	Orz frumos . . .	4	—
„	Orz mijlociu . . .	3	50
„	Ovĕs frumos . . .	2	50
„	Ovĕs mijlociu . .	2	30
„	Cucuruz	3	50
„	Mălaiu	3	80
„	Mazăre	7	60
„	Linte	11	—
„	Fasole	5	70
„	Sĕmênţă de in . .	7	50
„	Sĕmênţă de cânepă .	4	20
„	Cartofĭ	1	50
„	Măzăriche	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	46
„	Carne de porc . . .	—	53
„	Carne de berbece . .	—	28
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt	17	—
„	Sĕu de vită topit	24	—

BCU Cluj / Central University Library Cluj

pietrii de cele verdĭ, şi pe la póla giur împregiur pune tot pietrii de aceste una lângă alta.

Şi i-a făcut pĕcurăriţa precum a poftit.

Acum după-ce a fost gata a dis fata către pĕcurariu aşa: Bade, fă bine şi ia dumniata haina asta cu dumniata şi te du în oraşul împĕratului verde cu ea, când va fi têrg de ţéră, şi o ridică în sus pe o bâtă lungă şi spune că-i de vêndare. Şi orĭ-cine orĭ cu cât te-a îmbia pe ea, spune că nu o dai numai pe doi ochĭ de om, că ai acasă un copil orb şi este la dumniata o babă meşteră care dice, că de are doi ochĭ de om, îi pune la copilul d-tale şi-l face cu vederĭ.

Şi s'a dus pĕcurariul tocmai în oraşul împĕratului verde cu haina şi a ridicat'o de asupra capului într'o bâtă lungă. Şi s'a adunat tot têrgul lângă el şi se minuna de scumpeturile ce erau pe haina aceea, că la sóre te poţĭ uita o leacă, dér la aceea ba!

Nicĭ nu cuteza nime sĕ întrebe, cât cere pe ea? Grofii şi baronii se minunau şi spuneau, că aşa mândreniă încă nu le zăriră ochii, dér sĕ întrebe cât ar fi preţul ei, nicĭ ei nu îndrăsniau.

Vestea merse până la curţile împĕratului şi sócra feciorului de împĕrat numai decât alergà cu un teanc de banĭ, sĕ o cumpere. Lumea-i dĕdea loc până ajunse lângă omul cu haina cea scumpă în bâtă. Sĕ minunà şi ea de atâta mândrenie şi întrebà pe om, ce cere pe haină? — N'o dau pe banĭ, jupânesă, numai pe ochĭ de om, că am un copil orb şi mi-a spus o babă, ce-l lecuesce, că de i-oiŭ duce doi ochĭ dela un om, mi-a face copilul cu vederĭ.

— Atuncĭ hai cu mine la curte, dise baba, care nu o nădăia, că haina-i va mânca capul.

Şi s'a dus omul cu ea la curte şi ea a întrat înlăuntru cu haina şi peste o clipită a eşit la om cu o lăcriţă, în care erau ochii fetii, şi cu o pungă mare de banĭ.

După ce plecà omul voios, ea rĕmase acasă şi mai voióşă şi-şĭ împupuţă fata cu haina cea scumpă, ca cu atâta sĕ fiă mai dragă la bărbat, adecă la feciorul împĕratului.

Dér pĕcurariul încă merse voios, că a căpĕtat ochĭ de om, dóră va putĕ da vedere la biata fată, care îl făcuse în câte-va dile om bogat, din sĕrac ce fusese până 'ntr'aceea.

Cum ajunse acasă, îl întrebà fata: adus'ai ochĭ de om, bade?

Adus, draga badii; am dat haina chiar la sócra împĕratului celui tînĕr şi ea cu mâna ei mi-a dat lăcriţa asta, cu doi ochĭ de om în ea. Cine şi putea sĕ mĭ dée ochĭ de om, pentru o haină, decât sócra împĕratului?

— Bine că mi ai adus bade, Dumnedeu sĕ-ţĭ dée bine şi sănĕtate!

Şi luà fata ochii şi şi-i puse la loc, şi numai decât prinse a vedé ca mai 'nainte. Acum era voióşă şi mulţămia lui Dumnedeu sfântul.

Cum prinse a fi voióşă, se înseninà cerul şi era cald şi frumos, că până într'aceste tot înorat şi furtunos fusese de când i-a scos mătuşă-sa ochii.

Mai stătŭ ea câte-va dile la păstorii acei bunĭ; se mai pieptănà de câte-va orĭ, de şĭ umplurà tóte găleţile şi bochinţele de talerĭ şi de galbinĭ. Intr'o séră dise către pĕcurăriţă: Lele, sĕ mĕ laşĭ sĕ dau eu odată de cină la cânĭ, că prea sunt bunĭ şi ascultătorĭ, şi aşĭ vré sĕ mĕ cunóscă şi pe mine.

— D'apoi tu dă-le, décă vréi.

Şi luà cina cânilor şi merse afară de li-o dete. Apoi se înturnà odată peste cap şi atâta o mai vĕdură păstorii cei bunĭ. Că ea se

Călendarul săptămânei.

DECEMVRE. are 31 ḑile. ANDREA.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	7 Păr. Ambrosiu.	19 Abraham
Lunĭ	8 C. Patapiu	20 Amon
Marţĭ	9 Zĕmisl. Sf Anei	21 Toma
Mer.	10 † M. Mina, Erm.	22 Zenone
Joi	11 C Daniil stĕlpn.	23 Victoria
Vin.	12 † Sf. Spiridon	24 Adam şi Eva
Sâm.	13 Păr. Auxentiu	25 † Nasc. D-lui

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 15 Decemvre n. 1897.

Sĕmінţe	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenesc	80	—.—	—.—
Grâu dela Tisa	80	13.15	13.20
Grâu de Pesta	80	13.10	13 25
Grâu de Alba-regala	80	13.10	13.15
Grâu de Bácska	80	—.—	—.—
Grâu ung. de nord	80	.—	.—
Grâu românesc	79	—.—	—.—

Sĕmінţe vechĭ orĭ nouĕ	soiul	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	8.55	8 65
Orz	nutreţ	60—62	5.80	6.15
Orz	de vinars	62.64	6 30	7.—
Orz	de bere	64.66	7.50	9.—
Ovĕs		39.41	6.40	6.70
Cucuruz	bănăţ.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	72	.—	.—
Cucuruz	"	—	.—	.—
Hirişcă	"	—	—.—	—.—

Productediv.		Soiul	Cursul dela	până
Preţul pe 100 chilograme.	Sem. de trif.	Luţernă ungur.	48.—	52.—
	—	transilvană	—.—	—.—
	—	bănăţénă	—.—	—.—
	"	roşiă	28.—	31.—
	Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
	Oleu de in		—.—	—.—
	Uns. de porc	dela Pesta	52.50	53.50
	"	dela ţéră	—.—	—.—
	Slănină	svĕntată	49.—	50.—
	"	afumată	56.—	56.—
	Sĕu		—.—	—.—
	Prune	din Bosnia în buţĭ	16.—	16 50
	"	din Serbia în sacĭ	16.50	17 —
	Lictar	slavon nou	19 25	19.75
	"	bănăţenesc	17.50	18.—
	Nucĭ	din Ungaria		
	Gogoşĭ	ungurescĭ		
		sĕrbescĭ		
	Miere	brută	—.—	—.—
	"	galbină strecurată	—.—	—.—
	Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
	Spirt	brut	—.—	—.—
	"	Drojdiuţe de spirt	—.—	—.—

Cursul losurilor private

din 15 Decemvre 1897

	cump.	vînd.
Basilica	6.75	7.15
Credit	200.—	201.—
Clary 40 fl. m. c.	59.—	60.—
Navig. pe Dunăre	156.—	158.—
Insbruck	30.—	30.75
Krakau	28.—	29.—
Laibach	23.75	24.—
Buda	61.—	63.—
Palffy	59.50	60.
Crucea roşie austr.	18 75	19.75
dto ung.	9 60	10.05
dto ital.	11.50	12.
Rudolf	24.50	25.50
Salm	74.25	75.—
Salzburg	29.—	30.—
St. Genois	79.—	80.—
Stanislau	45.—	47.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	149.—	150.—
dto 4% 50	70.—	73.—
Waldstein	57.—	60.—
dto de 10 francĭ	56.70	57.—
Banca h. ung. 4%	123 20	124.—

Cursul la bursa din Viena.

Din 17 Decemvre 1897.

Renta ung. de aur 4%	121.55
Renta de coróne ung. 4%	99.50
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	120.75
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	100.60
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.60
Bonurĭ rurale ungare 4%	96.80
Bonurĭ rurale croate-slavone	—.—
Imprum. ung. cu premii	153.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	137.75
Renta de argint austr.	101.60
Renta de hârtie austr.	101.40
Renta de aur austr.	121.55
Losurĭ din 1860	142.75
Acţii de-ale Băncei austro-ungară.	947.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	380.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	350.40
Napoleondorĭ	9.55½
Mărcĭ imperiale germane	59.—
London vista	120 30
Paris vista	47.67½
Rente de coróne austr. 4%	101.60
Note italiene.	45.60

Cursul pieţei Braşov.

Din 18 Decemvre 1897.

Bancnota rom.	Cump.	9.53	Vênd.	9.56
Argint român.	Cump.	9.47	Vênd.	9.49
Napoleond'orĭ.	Cump.	9.53	Vênd.	9.58
Galbenĭ	Cump.	5.68	Vênd.	5.72
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.50	Vênd.	—.—
Mărcĭ gemane	Cump.	58.60	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.70	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		101.—	Vênd.	102.—

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Târgul de rimătorĭ din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 7 Dec. de 21.021 capete, la 8 Dec. au intrat 158 capete şi au eşit 613 capete rămânênd la 9 Dec. un număr de 20566 capete.

Se notéză marfa: ungurésca veche grea dela —.— cr. până la —.— cr. marfă ungurésca tinĕră grea dela —.51 cr., până la 52½ cr., de mijloc dela —.52 cr. până la 52½ cr uşóră dela —.— cr. până la 55 — cr

Concurs

Institul de credit şi economii „Silvania“ publică concurs pentru un post de **practicant**.

Salarul pe un an de probă e 360 fl. plătit în rate lunare.

Recursele scrise cu mâna propriă şi provĕḑute cu atestate despre absolvarea şcólei comerciale şi despre eventualul serviciu de pân'acum, până la 1 Ianuarie 1898 sunt a se trimite la adresa direcţiunei subsemnate în Şimleu (Szilágy-Somlyó.)

Şimleu, 12 Decemvre 1897.

Direcţiunea,
institutului „Silvaniei“.

1454,1—1.

Stofe veritabile din Brünn,
pentru
Sesonul de Tómnă şi Érnă 1897.
Un Coupon de 3.10 metri lungime, complet pentru o garnitură de haine bărbătescĭ (roc, pantalonĭ şi giletcă) **costă numai**
fl. 4.80 stofă bună
fl. 6 — „ mai bună
fl. 7.75 „ fină
fl. 9. — „ mai fină
fl. 10.50 „ fórte fină
Lână curată.
Stofe de paltóne, de pantalonĭ, postav de dame loden pentru turistĭ, Kammgarn fin, trimite cu rembursă şi cu preţurile fabricei depoul renumitei fabricĭ de postav
Siegel—Imhof în Brünn.
— **Mostre gratis şi franco.** —
— Garantéză liferaţia tocmai ca mostra. —
A comanda Stofe direct dela sus numită firmă este fórte avantagios în tóte privinţele.
1184, 40—45

Beţia
vindecabilă prin **Antibetinul** întrebuinţat în nenumĕrate casurĭ cu cel mai strălucit succes. **La dorinţă trimitem franco scrisorĭ de mulţumită din partea celor vindecaţĭ, spre vedere.**
Neavênd nicĭ un gust acest mijloc, i-se póte da beţivului, fără ca se aibă cunoscinţă despre acésta. 1 dosă 2 fl. 20 cr. 1 dosă duplă 4 fl. 40 cr., (necesară la patimă veche).
La trimiterea sumei înainte, se espedéză gratis şi franco
Se capĕtă în apoteca „La Vulturul“ în Lugoş Nr. 320. 3—12

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **M. Gross.**

Tipografia de typurĭ veritabile de **cauciuc**, în tóte limbile şi mărimĭ, precum şi **Stampiglii şi sigile** se pot comanda direct dela fabricantul **J. LEWIN**, **fabrica de stampiglii şi typurĭ**
Wien, Adlergasse Nr. 14, u. Telefon Nr. 12179.
O tipografie de mână completă, cu razim patent, cleşte şi văpsélă (pasta) permanentă, pentru efectuarea de tipărilurĭ diferite: bilete de visită, adrese, cuverte, circulare etc. se vênd cu
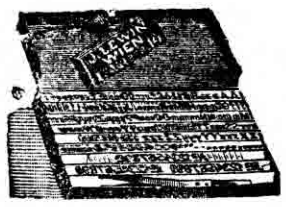
80 Tipurĭ . . **fl. 1.20 cr.**
130 „ . . „ **2.—** „
190 „ . . „ **2.50** „
225 „ . . „ **3.—** „
320 „ . . „ **3.75** „
400 „ . . „ **4.50** „
In cas de nu convine primesc retour.
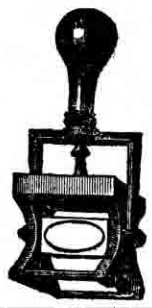
— Agenţĭ se caută —— Preţurĭ curente gratis şi franco. —

Numai pe ómenii tinerĭ
îĭ interesézĕ a scii, că **Injecţia Orientală** a **Dr. BOITON din Paris**
după întrebuinţarea de câte-va ḑile lecuesce şi cele mai învechite suferinţe. **Oleiu Santal** şi **Balsam Copaive** devine de prisos, de órece aceste mijlóce strică stomacul şi nu vindecă bóla.
Preţul unei sticle BOITON Injecţia 1 florin.
Deposit general pentru Ungaria:
Apoteca ZOLTAN BELA Budapesta,
V. Grosse-Kronnengasse Nr. 23. (Ecke Széchényi-platz).
Se află în farmaciile mai marĭ. *Depou principal*: la farmacia **Carl Schuster** în Braşov.
Adresa pentru comande cu posta:
Farmacia ZOLTAN Budapesta.
10—60

BCU Cluj / Central University Library Cluj

făcŭ o porumbiţă şi sburà aţă la feréstra împĕratului şi începù a cânta de pe crucea ferestrii:

„Dragă cruciuliţa mea
Óre póte dormi ea?“

Atuncĭ crucea de pe pieptul verişórei sale îĭ rĕspunse cântând:

„Dorm stăpână şi nu prea,
Mai mult stau aci pe pat
P'un piept spurcat, blăstĕmat!“

Atuncĭ o cătană, care era strajă în curtea împĕratului, auḑì cântecul porumbiţii, şi cum se făcù ḑiuă, spuse împĕratului din fir în pĕr tótă cântarea. Impĕratul se minunà de acest cântec, dér verişóra fetei cu trei nĕravurĭ, adecă împĕrătésa, ḑise că nu-i drept.

Tot aşa s'a întêmplat şi a doua nópte şi ér a spus câtana la împĕratul. Atuncĭ a poruncit împĕratul sĕ lase feréstra deschisă şi cătana sĕ stée la pândă, şi de a mai veni porumbiţa sĕ cânte, sĕ-o împingă în palută.

Aşa se şi întêmplà. Că în nóptea a treia, când cânta porumbiţa de pe crucea ferestrei cu glas de om, cătana o împinse, şi cum era feréstra deschisă, ea căḑù în palută dându-se peste cap. Şi când fù în palută, era o fată frumósă, cum nu mai vĕḑuse împĕratul nicĭ-odată Inmărmurì împĕratul cel tînĕr când o vĕḑù şi numai într'un târḑiu o putù întreba: Cine eştĭ tu fată frumósă, şi cum ai ajuns aicĭ?

Io-s fata cea cu trei năravurĭ, înălţate împĕrate; io am fost sĕ fiu împĕrătésă; pe mine m'au peţit solii măriei tale, pe mine m'au luat dela frate-mi-o sĕ mĕ aducă sĕ ne cununăm, dér pe cale uite ce şi cum a făcut mătuşa cu mine. Şi-i spuse fata din fir în pĕr tóte păţaniile ei. Ér verişóră-sa, care era acum împĕrătésă, gândiai că a sgâmba-o de nĕcaz, şi tot ḑicea: minţesce, măria ta; dă-o afară, că-i o mincinósă!

Acum împĕratul era în mare încurcătură; nu scia care din douĕ e fata cea adevĕrată, pe care i-au peţit'o solii, că amêndouĕ erau p'o formă de frumóse, ba ceea cu care se cununase, era par'că mai frumósă, că trăise numai în bine, ér cea adevĕrată era stórsă de plâns şi de nĕcasurĭ. Dér iute se desmeteci împĕratul şi ḑise:

Daţi-mĭ probe, care sunteţĭ cea adevĕrată?

Atuncĭ fata cea cu trei năravurĭ prinse a plânge — şi se înnorà şi începù a tuna şi a fulgera; după aceea prinse a rîde, şi îndată se înseninà, şi se pieptĕnà pe partea drĕptă a capului — şi ningea din cosiţa ei galbenĭ şi talerĭ, de mai umpleau paluta; şi se pieptĕnà pe partea stângă a capului şi cădeau din cosiţa ei adimantele şi mărgăritarele ca alunele şi ca nucile de marĭ, de nu te puteai mişca prin palută de ele şi-ţĭ luau vederile cu strălucirea lor.

Acum fă şi tu — ḑise împĕratul cătră ceea cu care din greşélă se cununase!

Dér înzădar, ea nu putú arăta nicĭ o probă, numai se bocea ca şi când i-ar fi murit mă-sa.

Atuncĭ cunoscù împĕratul înşelăciunea. Pe babă şi pe fata ei le legà de códele cailor şi le purtà în jurul oraşului, până le făcù mii de bucăţele, ér cu fata cea cu trei năravurĭ se cununà şi de n'au murit şi astăḑĭ trăesc!

Ér eu m'am suit p'o şea
Şi v'o spuseiŭ aşea;
M'am suit p'o custură ruginósă
Si v'o spuseiŭ mincinósă!

c. d. N. *Ungureanu din Beşĭndu*
şi scrisă de *Ión Pop Reteganul.*

Vêndare de mobile.

Soţii **Ludowig** şi **Marietta Mayer**

îşi vor vinde mobiliarul din case,

Mercurĭ în 22 Decembre st. n. eventual şi **Joi dela 9 óre diminéţa** în casa proprie **Strada Canalul Timişului Nr. 8, Braşov.**

Mobiliarul fórte modern, ca şi nou, din 7 odăi, bucătărie, spălătorie şi odae de bae.

Vândarea se face public, cu banĭ gata şi cu preţurĭ ieftine.

Mobilile din antecameră, sufrageriă, camera de durmit, sunt în stil antic german.

Mobila din camera de durmit este de lemn de nuc, din salon de lemn negru cu pluş roşu. **Cincĭ garderóbe, sobe, maşină de fiert, 3 paturĭ, lămpĭ, tablourĭ, orológe, 2 maşinĭ** pentru spălat, din Viena, **şea de călărit,** pentru bărbaţĭ şi dame, diferite obiecte de casă şi o **trăsură deschisă.**

1446,1—1.

PUBLICARE.

În urma concesiunei On. Tribunal reg. ung. din Braşov Nr. 6781—1897 se face cunoscut din partea subscrisului representant al masei concursuale George Kunkel, că **dela 13 Decembre a. c. încóce se vinde în tótă ţiua după amédĭ, dela 2 óre până la 6 óre, marfa de lipscănie,** inventată şi **aflătóre în bolta** din casele Dlui advocat Simeon Damian, vis-a-vis de redută, **în Strada Hirscher,** însă numai peste preţul statorit prin judecătorie. Marfa constă: din **postavurĭ şi materii de tot-felul, pentru haine bărbăteştĭ, femeieştĭ şi de copii, pânzărie, şaluri, rufărie, pantlicĭ, mufurĭ, vestminte gata femeieştĭ şi de copii, bumbacurĭ, aţă, lanică** etc.

Braşov, în 10 Decembre 1897.

Iosif Puscariu
representantul masei concursuale.

1439 5—*

Marea bancrută!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

New-York şi **Londra** n'au lăsat necruţat nicĭ continentul européu şi **marea fabrică de argintăriă** s'a vĕdut necesitată sĕ dăruiască întregul ei deposit în schimbul unei rĕsplate micĭ pentru muncă.

Eu sunt împuternicit sĕ îndeplinesc acest mandat.

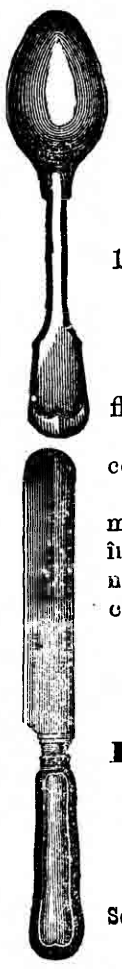

Eu trimit: prin urmare orĭ cui, fiă bogat, orĭ sărac, următórele obiecte pentru mica sumă de **fl. 6.60** şi adecă:

6 cuţite fine de masă cu lamă veritabilă englesă,
6 furculiţe de argint patent american dintr'o bucată,
6 linguri de argint patent american,
12 linguriţe de argint pentru cafea patent american,
1 lingură de argint pentru supă patent american,
1 lingură de argint pentru lapte patent american,
2 ciocănele de argint pentru spart ouĕ, patent american,
6 cescĭ Victoria englezescĭ,
2 candelabre de masă,
1 strecurătóre pentru céiŭ,
1 zaharniţă,

44 bucăţĭ la un loc **fl. 6.60**

Tóte cele 44 de obiecte sus amintite au costat mai înainte fl. 40 şi acum se pot cumpĕra pe preţul bagatel de fl. **6.60.**

Argintul patent american este un metal alb, care îşi păstréză co órea argintului 25 de anĭ, despre ceea ce se garantéză.

Cea mai bună dovadă, că acest inserat **nu e şarlatanie,** mĕ simt îndatorat în public, că orĭ cine, căruia nu-i convine marfa îi trimit banii înapoi, nimenea însĕ sĕ nu trécă cu vederea ocasiunea acésta favorabilă, de aşĭ procura acéstă **garnitură pompósă,** care cu deosebire se potrivesce pentru

CADOURI DE CRĂCIUN ŞI DE ANUL NOU
şi pentru menaj de casă.

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-s**
Haupt-Agentur der vereinigten amerik. Patent-Silber-waarenfabriken.
WIEN,
II., Rembrandtstrasse 19/VII.

Telephon, Nr. 7114.

Se trimite în provincia numai cu rambursă postală séu cu trimiterea sumei înainte.

Praful de curăţit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca:

Estras din scrisorile de recunoscinţă.

Sunt fórte mulţămit cu trimiterea garniturei, şi sĕ'mĭ mai trimiţĭ încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvar. Exelens **Baronin Bánffy.**

Cu trimiterea garniturei sunt fórte mulţumit. Vĕ rog a trimite incă una asemenea. Bozovics, Ungaria. **Alex Keresztes,** fisolgăbirău.

Cu trimiterea sunt mulţumit. Vĕ rog incă pentru o garnitură. Kalocsa. 1159.9—0 **Johann Maiorosy.**

ANUNCIURI
(inserţiuni şi reclame)

Sunt a se adresa subscrisei administraţiunĭ. In casul publicării unui anunciu mai multe de odată se face scăderĕmênt, care cresce cu cât publicare se face mai de multe-orĭ.

Admi istr. „Gazeta Trans."

Prima lăcătuşerie română în Braşov.

Lăcătuşerie artistică şi de construcţie.

EUGEN PRECUP

Braşov, Valea lată Nr. 2.

Subscrisul am onóre a aduce la cunoscinţa p. t. public român, **că am deschis aicĭ în Braşov,** Valea Lată Nr. 2, casele Eichberger

un atelier complet de lăcătuşerie artistică şi de construcţie,

în care voiŭ confecţiona tot-felul de lucrărĭ, ce cad în branşa acésta, anume: **maşinĭ de gătit bucate (Sparherd), sobe, grilagiurĭ, tot-felul de ferărie pentru clădirĭ, conducte de apă, telefóne, sonĕrii,** tot-felul de **reparaturĭ** şi altele.

Rog decĭ pe on. public, ca **în orĭ-ce lucrare,** ce cade în sfera măestrieĭ mele, sĕ binevoéscă a-mĭ da tot sprijinul şi a se adresa cu încredere la subscrisul.

Lucrul meu va fi prompt, solid şi cu preţurile cele mai moderate.

Braşov, Decembre 1897.

EUGEN PRECUP,
primul lăcătuş român artistic şi de construcţie în Braşov.

3—12 ,1440

Conducte de apă şi telefóne.

Fonţăriie de apă.

ÎNTEMEIATĂ la 1887. „VICTORIA" **ÎNTEMEIATĂ la 1887.**

IMSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACŢII.

Sediul: ARAD,
casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Capital de acţii: fl. **300,000.** Fond de reservă: fl. **100,000.**
Depunerĭ: fl. **1.000,000.** Circulaţia anuală: fl. **15.000,000.**

Primesce depunerĭ spre fructificare după care solvesce 5% interese fără privire la terminul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvesce institutul separat.

După starea cassei, depunerĭ până la **fl 1000** se restituesc îndată la presentarea libelului fără abdicere.

Depunerĭ se pot face şi prin postă şi se efectuesc momentan după sosirea comandei.

Direcţiunea institutului.

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, décă fiăcare cutiă este provĕdută cu marca de apĕrare a lui A. Moll şi cu subscrierea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al **Prafurilor-Seidlitz de A. Moll** în contra greutăţilor celor mai cerbicóse la **stomach şi pântece,** în contra cârceilor şi acrelei la stomach, **constipaţiunei cronice,** suferinţei de ficat, **congestiunei de sânge,** haemorhoidelor şi a celor mai diferite **bóle femeescĭ** a luat acest medicament de casă o rĕspândire, ce cresce mereu de mai multe decenii încóce. — **Preţul unei cutiioriginale sigilate 1 fl. v. a.**

Falsificaţiile se vor urmări pe cale judecătorescă.

Franzbranntwein şi sare a lui Moll.

Veritabilŭ numai, décă fiecare sticlă este provĕdută cu marca de scutire şi cu plumbul lui **A. Moll.**

Franzbranntwein-ul şi sarea este fórte bine cunoscută ca un **remediu poporal** cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de **şoldină şi reumatism** şi a altor urmărĭ de rĕcélă. **Preţul unei sticle-originale plumbate 90 cr.**

Apa de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe basa de natron Acid-salicilică)

La întrebuinţarea ţilnică, cu deosebire importantă pentru copii de orĭ-ce etate şi adulţĭ, asiguréză acéstă apă de gură conservarea sănĕtósă şi mai departe a dinţilor. **Preţul sticlei provĕdute cu marca de apĕrare a lui A. Moll 60 cr.**

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,
c. şi r. furnisor al curţii imperiale Viena, Tuchlauben 9.

Comande din provinciă se efectuéză ţilnic prin rambursă postală.

La deposite sĕ se céră **anumit** *preparatele provĕdute cu iscălitura şi marca de apĕrare a lui A. MOLL.*

Deposite în Braşov: la d-nii farmaciştĭ **Ferd. Jekelius, Victor Roth, Franz Kellemen** şi engros la **D. Eremia Nepoţii, Teutsch & Tartler.**

—1

Tipografia A. Muresianu, Brasov.